

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Cestovní ruch

**RHODOS – PŘEDPOKLADY PRO REALIZACE
SPORTOVNĚ POZNÁVACÍCH ZÁJEZDŮ.**

Bakalářská práce

Autor práce: Jan Vrtěl

Vedoucí práce: RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc.

Zlín 2022

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Jan Vrtěl
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Cestovní ruch
Garant studijního oboru:	prof. PhDr. Petr Chalupa, CSc.
Název práce:	Rhodos - předpoklady pro realizace sportovně poznávacích zájezdů.
Vedoucí práce:	RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc.
Cíl práce:	Vypracování vlastní kompletní nabídky zájezdů

Abstrakt

VRTĚL, Jan: Rhodos – Předpoklady pro realizace sportovně poznávacích zájezdů. Bakalářská práce. Vysoká škola Polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2022. 60 stran.

Bakalářská práce se zabývá vypracováním nabídky zájezdů na ostrov Rhodos. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část popisuje cestovní ruch jako celek, zájezdovou činnost i její historii.

Praktická část je pak zaměřena na detailní popis ostrova Rhodos, jeho památek a přírodních zajímavostí. Obsahuje též nabídku dvou zájezdů, jejich harmonogram a kalkulace.

Klíčová slova

Cestovní ruch; Rhodos; Řecko; nabídka zájezdů; kalkulace zájezdů; sportovně poznávací cestovní ruch

Abstract

VRTĚL, Jan: Rhodes - Prerequisites for the implementation of sports sightseeing tours.

Bachelor thesis. College of Polytechnics Jihlava. Department of Tourism. Thesis supervisor: RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc. Degree of professional qualification: bachelor. Jihlava 2022. 60 pages.

The bachelor's thesis deals with an offer of tours to the island of Rhodes. The work is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part describes tourism, tours organising activity and its history.

Then the practical part is focused on a detailed description of the island of Rhodes, its monuments and natural attractions. It also contains the offer of two tours, their schedule and calculations.

Keywords

Tourism; Rhodes; Greece; tours offer; tours calculation; sports sightseeing tourism

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle Směrnice pro vedení, vypracování a zveřejňování závěrečných prací na VŠPJ, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 15. listopadu 2022

.....

Podpis studenta/ky

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své práce, panu doktoru Jaromíru Ruxovi za trpělivost a ochotu v průběhu psaní BP, a také rodině a blízkým za podporu po celou dobu mého studia na Vysoké škole polytechnické Jihlava.

Obsah

Seznam obrázků.....	9
Seznam tabulek	10
Seznam zkratk.....	11
Úvod	12
1 Teoretická část	13
1.1 Cestovní ruch.....	13
1.1.1 Subjekty a objekty cestovního ruchu	13
1.1.2 Formy cestovního ruchu.....	14
Rekreační cestovní ruch	14
Kulturně-poznávací cestovní ruch.....	14
Sportovně turistický cestovní ruch.....	14
Přírodní cestovní ruch	14
Dobrodružný cestovní ruch.....	14
Kongresový cestovní ruch	15
Incentivní cestovní ruch	15
Zdravotní a lázeňský cestovní ruch	16
1.1.3 Druhy cestovního ruchu	17
Geografické hledisko	17
Způsob financování	17
Způsob organizace	17
Věk účastníků	17
Délka pobytu	18
Místo pobytu.....	18
Roční období	20
Dopravní prostředek	21
Dopad na životní prostředí.....	22
1.2 Zájezdová činnost.....	23
1.2.1 Cestovní agentury a cestovní kanceláře – rozdíly	23
1.2.2 Cestovní kanceláře v ČR	23
1.2.3 Cestovní agentury v ČR	24
1.2.4 Zájezdy	25
1.2.5 Spojené cestovní služby (SCS)	26
1.2.6 Proces tvorby zájezdu	26
Výběr dodavatelů služeb.....	26

Nákup ubytovacích kapacit	27
Uzavírání smluv	27
Kompletace služeb a kalkulace ceny	28
1.2.7 Thomas Cook – základní stavební kámen organizovaných zájezdů	28
1.2.8 ČEDOK – historicky nejvýznamnější česká (československá) cestovní kancelář .	29
2 Ostrov Rhodos.....	33
2.1 Dějiny ostrova	33
2.1.1 Rhodos ve starověku	33
2.1.2 Období římské a byzantské nadvlády.....	34
2.1.3 Rhodos základnou johanitů.....	35
2.1.4 Od osmanské nadvlády po připojení k Řecku	35
2.2 Geografie a podnebí ostrova.....	36
2.3 Obyvatelstvo ostrova	37
2.4 Turismus a infrastruktura.....	38
2.5 Turisticky nejzajímavější místa ostrova.....	39
2.5.1 Hlavní město Rhodos	39
Staré město	39
Nové město	40
2.5.2 Město Lindos	41
2.5.3 Další památky napříč ostrovem.....	42
Klášter Tsambika	42
Filerimos.....	43
Kamiros	43
Hrady Monolithos a Kritinia	44
2.5.4 Přírodní atraktivity ostrova	44
Údolí Motýlů Petaloudes.....	44
Sedmero pramenů (Epta Piges).....	45
Prasonisi	45
Atavyros	46
Vodní nádrž Apolakkias – Rhodescape Park	46
3 Nabídka zájezdů	47
3.1 Zájezd na začátku jara	47
3.1.1 Harmonogram zájezdu	47
3.1.2 Kalkulace zájezdu	49
3.2 Zájezd v létě	50
3.2.1 Harmonogram zájezdu	51

3.2.2	Kalkulace zájezdu	52
Závěr		54
Seznam použité literatury		55
Přílohy.....		58

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Hotel The Ixian Grand & All Suites - Adults Only****;	zdroj: Hotels.com, 2022...	58
Obrázek 2 - Orion Hotel***;	zdroj: Hotels.com, 2022	58
Obrázek 3 - Tsambika Beach;	zdroj: Tripadvisor.com, 2022	59
Obrázek 4 - Hlavní město ostrova;	zdroj: Hotels.com, 2022.....	59
Obrázek 5 - Město Lindos;	zdroj: Fischer.cz, 2022.....	60
Obrázek 6 - Mapa ostrova;	zdroj: Planetacestovani.cz, 2022	60

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Kalkulace nákladů – zájezd jaro.....	49
Tabulka 2 - kalkulace stravného – zájezd jaro.....	49
Tabulka 3 - výpočet ceny – zájezd jaro.....	50
Tabulka 4 - kalkulace nákladů - zájezd léto	53
Tabulka 5 - kalkulace stravného - zájezd léto	53
Tabulka 6 - výpočet ceny - zájezd léto	53

Seznam zkratek

CA Cestovní agentura

CK Cestovní kancelář

CR Cestovní ruch

CzechTourism Česká centrála cestovního ruchu

ČEDOK Československá cestovní a dopravní kancelář

ČR Česká republika

DPH Daň z přidané hodnoty

CHKO Chráněná krajinná oblast

KČ Koruna česká

KM Kilometr

SCS Spojené cestovní služby

UNWTO Světová organizace cestovního ruchu

VŠPJ Vysoká škola polytechnická Jihlava

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral „Rhodos – Předpoklady pro realizaci sportovně poznávacích zájezdů“ s tím, že cílem mé práce je vypracování vlastní kompletní nabídky zájezdů na tento středomořský ostrov.

Téma jsem si vybral na základě nabízených možností v informačním systému Vysoké školy Polytechnické Jihlava, protože mě z nabízených témat zaujalo nejvíce. Důvodem mé volby je především možnost nahlédnout do tvorby samotných zájezdů a poznat v praxi mnou studovaný obor.

Samotnou bakalářskou práci rozdělím na dvě části, a to na teoretickou a na praktickou. V rámci té první zmiňované se zaměřím na cestovní ruch jako takový a budu na základě skript naší i dalších vysokých škol zpracovávat toto téma, když se zaměřím především na definice a následně i jeho nejrozličnější typy a formy.

Teoretickou část doplním také o pohled na jeho legislativní stránku v rámci zákonů České republiky, když budu definovat rozdíly v rámci zájezdové činnosti. V závěru úvodního dílu mé práce nahlédnu do historie zájezdové činnosti jak v České republice, tak i ve světě.

V úvodu praktické části se detailně zaměřím na řecký ostrov Rhodos. Proberu se jeho geografii, historií i současným stavem. Pochopitelně se budu také věnovat jeho hlavním lákadlům, a to jak kulturním, tak i přírodním. V obou směrech totiž nabízí Rhodos turistům pestrou škálu možností.

Druhá část praktické části pak bude patřit cíli mé práce, a to tvorbě nabídky zájezdů na Rhodos – konkrétně z kategorie sportovně poznávacích. Rhodos je v naprosté většině případů spojován s letní dovolenou v hlavní turistické sezoně, což se budu snažit mírně změnit možností mimosezónního zájezdu. Druhý pobyt pak už ovšem bude navržen pro hlavní sezonu, kdy tento řecký ostrov žije nejvíce.

Nabídka každého ze zájezdů bude obsahovat jejich stručný popis, přesný harmonogram a na závěr též pochopitelně jejich kalkulaci a nabídku prodejní ceny.

1 Teoretická část

1.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je podle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) definován jako činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé životní prostředí pro dobu kratší, než je stanovena, za jakýmkoliv hlavním účelem (obchod, trávení volného času nebo jiný osobní účel) jiným, než být zaměstnán rezidentním subjektem v navštíveném místě. Jedná se o tu nejaktuálnější definici, která pochází z roku 2008.

V České republice se užívá definice slovenského odborníka na turismus a autora několika knih Mariána Gúčika, podle něhož je cestovní ruch souborem činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Jejich cílem je odpočinek, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábava, kulturní a sportovní vyžití, služební cesty, tj. získání komplexního zážitku. Toto vymezení cestovního ruchu pak pochází z roku 2000. (Linderová, I. 2017)

1.1.1 Subjekty a objekty cestovního ruchu

Rozlišujeme také objekty a subjekty cestovního ruchu. Mezi subjekty patří jednotlivé fyzické osoby, kterými rozumíme stálé obyvatele, turisty a výletníky.

Stálým obyvatelem je ten účastník cestovního ruchu, který v jisté lokalitě žije alespoň půl roku (v domácím cestovním ruchu), resp. rok (v zahraničním cestovním ruchu) před přechodem do jiné (lokality či země) na nižší dobu.

Jasnější vymezení má pak turista. Ten v domácím cestovním ruchu trvale žije v dané zemi a cestuje na dobu od jedné noci do šesti měsíců. To samé platí pro zahraniční cestovní ruch s tím, že tento účastník cestovního ruchu musí být logicky z jiné země.

Doba, do které může v cizí zemi pobývat a být stále turistou je tady prodloužena o další půlrok oproti turistům v domácím cestovním ruchu. Rozlišují se také krátkodobé pobyty od dovolených s tím, že přesný počet nocí není vymezen, ale i v případě krátkodobého pobytu musí být dodržena alespoň jedna noc v dané lokalitě.

To je vyloučeno u závěrečného typu subjektu cestovního ruchu – výletníka. Ten vždy cestuje na kratší dobu než 24 hodin bez přenocování v navštíveném místě. Účastníky (subjekty) cestovního ruchu nejsou potom např. tranzitní cestující, přeshraniční pracovníci – pendleři, uprchlíci nebo diplomati a členové konzulátů.

Jako objekty cestovního ruchu jsou popisováni všichni tzv. nositelé nabídky. Jedná se o místa, kde vyvíjejí činnost podniky a instituce cestovního ruchu. Mezi podniky patří všechna ubytovací a pohostinská zařízení, cestovní kanceláře a cestovní agentury a turistické informační kanceláře. Institucemi rozumíme různá sdružení cestovního ruchu, organizace destinačního managementu nebo marketingové organizace. Všechny tyto subjekty produkují statky cestovního ruchu jako předmět nabídky pro uspokojení poptávky návštěvníků. (Linderová, I. 2017)

1.1.2 Formy cestovního ruchu

V rámci klasifikace cestovního ruchu se rozlišují také formy a druhy cestovního ruchu. Formy vyjadřují účel nebo motivy cestovního ruchu jednotlivých návštěvníků.

Rekreační cestovní ruch

První formou cestovního ruchu je rekreační CR. Jedná se o typickou variantu letní dovolené, když hlavními motivy této formy cestovního ruchu jsou odpočinek a reprodukce fyzických i duševních sil. Zpravidla zde o pobyt na jednom místě v jiném než obvyklém prostředí daného účastníka cestovního ruchu. Ten se zde může věnovat i aktivním formám odpočinku jako např. plavání, sběru hub nebo různým hrám.

Kulturně-poznávací cestovní ruch

Další formou je neméně populární kulturně-poznávací cestovní ruch. Ten je zaměřený hlavně na poznávání kulturně-historických památek, kulturních zařízení, kulturních akcí a kulturní krajiny (tou se rozumí např. parky nebo botanické zahrady).

Sportovně turistický cestovní ruch

Sportovně-turistický cestovní ruch můžeme rozdělit na aktivní a pasivní. Mezi aktivní řadíme pobyty krátkodobého i dlouhodobého charakteru s cílem udržet a posílit kondici účastníků této formy cestovního ruchu. Můžeme zde zařadit například zájezdy za pěší a horskou turistiku, cykloturistikou, vodní turistiku nebo zimní turistiku (její náplní bývá většinou lyžování, snowboarding či běh na lyžích).

Jako pasivní sportovně-turistický cestovní ruch můžeme označit zájezdy fanoušků na různé sportovní události – např. Olympijské hry, fotbalové či hokejové zápasy nebo šampionáty, motoristické akce a jiné.

Přírodní cestovní ruch

Další formou cestovního ruchu je přírodní cestovní ruch, který je zaměřen na poznávání přírody a nenarušených míst v ní. Jde zde především o návštěvy přírodních rezervací, národních parků nebo (v případě České republiky) chráněných krajinných oblastí.

Pod přírodní cestovní ruch také můžeme zařadit ekoturismus, jehož účastníci zvýšeně dbají na pobyt v přírodě, který nenarušuje přirozené prostředí živočichů a rostlin a zároveň jsou v jeho rámci provozovány ekologii nenarušující aktivity, jako pěší turistika nebo užívání kol a lodí poháněných pouze lidskou silou.

Dobrodružný cestovní ruch

Velmi aktivním typem cestovního ruchu je ten dobrodružný. Je zaměřený zpravidla na aktivity s prvky extrémních sportů a bývá často provozován ve velmi tvrdých podmínkách – zejména ve vysokohorských pásmech. Účastníci jej provozují kromě pocitu adrenalinu i proto, aby poznali

sami sebe i své přátele ve fyzicky vypjatých situacích a hledali hranice svých možností. (Votoupalová A. 2019)

Kromě známých aktivit jako bungee jumping, paragliding, rafting nebo freeride lyžování je součástí dobrodružného cestovního ruchu i horolezectví, do něhož můžeme zahrnout alpinismus nebo andismus (vysoké horolezectví).

Kongresový cestovní ruch

Výrazně méně rizikový je kongresový cestovní ruch. Ten bývá provozován formou pracovních cest lidí většinou z prostředí středního a vyššího managementu, vědců nebo politiků. Koná se zpravidla ve větších, dopravně dobře dostupných městech s dobrou ubytovací kapacitou, která jsou na základě těchto a dalších (např. počet kongresových center, stravovacích zařízení a turistických atraktivit) kritérií rozdělena na města první, druhé a třetí volby.

Mezi hlavní evropská města kongresového cestovního ruchu patří například Madrid, Londýn, Kodaň a Vídeň. Ve světě jsou pak populární města v jihovýchodní Asii jako Singapur nebo Kuala Lumpur

Kongresový cestovní ruch se dělí podle velikosti a zaměření na několik druhů. Tím největším je kongres, jehož počet účastníků přesahuje tři stovky a může dosahovat návštěvy několika tisíců osob s tím, že trvá několik dní. Účastní se jej významné osoby politického a společenského života a jeho výsledky mohou mít celospolečenský význam.

O něco menší bývají konference, které jsou časově kratší a probíhají formou diskuze kompetentních osob (menšího počtu v porovnání s kongresem) k určitému tématu. Během posledních let se staly díky globální covidové pandemii populárními i e-konference, které byly v časech lockdownů pořádány v elektronické formě.

Ke specifikovanému vědeckému tématu se vyjadřují účastníci sympozií. Těmi jsou úzce specializovaní odborníci (vědci), kteří si často v mezinárodní sestavě vyměňují své poznatky. Tyto akce kongresového cestovního ruchu mají do tří set účastníků. Typická jsou lékařská sympozia na dané aktuální téma v medicíně. Časově nejkratší (trvání v řádu hodin) jsou semináře, kterých se účastní jen několik desítek osob, od nichž bývá často žádaná aktivita.

Politického charakteru pak bývají mítinky a summity, které probíhají na mezinárodní úrovni. Za účasti laické veřejnosti bývají organizovány veletrhy, tedy prodejní akce výrobků a služeb širokého zaměření. Tím nejvýznamnějším v České republice zaměřeným na cestovní ruch je pražský Holiday world.

Incentivní cestovní ruch

Ne úplně vzdálený od kongresového je ten incentivní cestovní ruch. Na rozdíl od předchozí formy turismu, která je svým charakterem spíše služební cestou, má incentivní cestovní ruch za úkol motivaci zaměstnanců, kteří za odměnu od vedení společnosti dostanou zájezd určité formy, který má většinou za úkol utužit pracovní kolektiv pomocí různých sportovních či teambuildingových aktivit. Produkty incentivního cestovního ruchu pak může společnost nabízet vedle svých zaměstnanců i významným obchodním partnerům firmy nebo klíčovým zákazníkům. (Votoupalová A. 2019)

Zdravotní a lázeňský cestovní ruch

Velmi rozšířený je už dlouhou dobu zdravotní cestovní ruch. Ten bývá účastníky realizován formou cest do známých lékařských center, kde jim je poskytnut zpravidla neakutní chirurgický zákrok. Tento zákrok je financován samotnými klienty, kteří – většinou do zahraničí – přijíždějí i s rodinnými příslušníky a využívají v dané destinaci i další služby cestovního ruchu.

Důvodem pro tyto cesty bývá většinou dostupnost kvalitnější zdravotní péče v destinaci zdravotního cestovního ruchu, kratší čekací doba na zákrok a někdy i jeho nižší náklady. Samozřejmě je také možnost spojení zákroku s rodinnou dovolenou.

Podle brožury Medical Tourism Guide Czech Republic vydané CzechTourismem jsou hlavními destinacemi zdravotního cestovního ruchu v České republice Praha, Brno a Karlovy Vary. Další zařízení zdravotního cestovního ruchu můžeme nalézt i v Plzni, Olomouci, Zlíně a několika dalších městech napříč republikou.

Specifickou formou turismu (ačkoliv podobnou zdravotnímu CR) je lázeňský cestovní ruch. Pobyt v jednotlivých lázeňských centrech jsou v dnešní době děleny na základě několika hledisek.

Z toho časového můžeme pobyty dělit od krátkých pobytů (zpravidla na prodloužený víkend) přes ty týdenní až po třítýdenní pobyty, které jsou pro tuto formu cestovního ruchu typickými. Dále mají pobyty zaměření podle profese daného člověka, kdy rozdílný program lázně připravují pro pracovníky v sedavých zaměstnáních a pro ty ve fyzicky náročných provozech. Rozdílné pobyty jsou pak organizovány i podle pohlaví či věku účastníků.

Rozlišujeme také druhy lázeňské péče. Toto dělení se týká způsobu hrazení zdravotní a lázeňské péče ze zdravotního pojištění.

Téměř zdarma má účastník lázeňského cestovního ruchu komplexní lázeňskou péči. V rámci ní hradí zdravotní pojišťovna svému klientovi samotné lázeňské procedury, ubytování a stravu. Klient si pak hradí dopravu, případný příplatek za nadstandard a lázeňský poplatek sám. Komplexní lázeňská péče má u dospělých pacientů trvání tří týdnů, u nezletilých čtyř. Pacient zde také dostává doklad o pracovní neschopnosti.

Pouze lázeňská péče je hrazena v rámci příspěvkové lázeňské péče. Ostatní náklady si klient hradí sám, ale má zde možnost jisté volnosti výběru jak ohledně ubytování a destinace, tak i ohledně stravy. Během svého pobytu v lázních ovšem čerpá svou pracovní dovolenou. Je také kratšího trvání než ta komplexní – dva týdny s možností tří týdnů v případě domluvy s lékařem.

Absolutní volnost výběru destinace, ubytování, stravy, délky pobytu nebo procedur mají účastníci lázeňské péče pro samoplátce. S tím ovšem souvisí platba celého pobytu z financí klienta. Těm je ze strany lázeňského zařízení nabízen balíček zahrnující povinné vstupní a výstupní lékařské vyšetření, stanovení léčebného plánu, kontrolní vyšetření a stravování.

Pro lázeňské destinace bývají zpravidla velkým přínosem zahraniční klienti. Tady se vždy jedná o samoplátce, kteří cestují do dané destinace zpravidla na více týdenní pobyty často prostřednictvím cestovních kancelář. Zahraniční klienti často utratí v dané lázeňské destinaci více než ti domácí, což je vítaná příležitost pro ekonomiku dané lokality.

Nejpopulárnější lázeňské destinace v České republice nalezneme na západě země. Jde o tzv. lázeňský trojúhelník, který tvoří Karlovy Vary, Mariánské lázně a Františkovy lázně. Všechny

kromě léčebných procedur nabízejí možnost kulturního vyžití, návštěv památek, a také možnost vycházek v přírodě v nedalekých CHKO. Na Moravě se pak k nejpoblábnějším lázním řadí Luhačovice a Jeseník. (Votoupalová A. 2019)

1.1.3 Druhy cestovního ruchu

Na rozdíl od forem cestovního ruchu se jako jeho druhy rozumí rozdělení příčin a hledisek souvisejících s cestováním daného účastníka cestovního ruchu. Mezi tato hlediska patří například geografická poloha cílové destinace, počet spoluúčastníků, jejich věk, délka pobytu, místo pobytu, čas pobytu, organizace a způsob dopravy. (Linderová, I. 2017)

Geografické hledisko

V rámci geografické polohy cílové destinace účastníka cestovního ruchu rozlišujeme domácí a zahraniční cestovní ruch. Domácí cestovní ruch se zkrátka a jednoduše týká cestování osob v rámci své země pobytu.

Zahraniční cestovní ruch dělíme na výjezdový a příjezdový (nebo též pasivní a aktivní). V rámci výjezdového cestovního ruchu odjíždějí rezidenti dané země na své pobyty do zahraničí. Ten příjezdový pak zahrnuje cesty cizinců na naše území. Můžeme zde zařadit i tranzitní turismus, v rámci něhož zahraniční turisté pouze projíždí přes území daného státu, ale mohou během cesty využívat určité služby cestovního ruchu jako například návštěvy stravovacích zařízení.

Způsob financování

Rozlišuje se také cestovní ruch podle toho, kdo platí cestu účastníka. Zatímco v rámci komerčního cestovního ruchu si veškeré náklady platí samotný turista, pro sociální cestovní ruch platí, že určitou část nákladů hradí někdo jiný než klient. Týká se to především dvou již dříve zmiňovaných forem cestovního ruchu – kongresového CR (náklady hrazeny zaměstnavatelem) a lázeňského CR (náklady hrazeny zdravotní pojišťovnou – v případě komplexní a příspěvkové lázeňské péče). (Urbanová K. online)

Způsob organizace

Podle způsobu zajištění pobytu rozlišujeme cestovní ruch na organizovaný a neorganizovaný. Jak již z názvu vyplývá, první možnost se zpravidla týká zájezdů zajištěných cestovní kanceláří. Druhou možnost využívají ti účastníci cestovního ruchu, kteří preferují možnost cesty „na vlastní pěst,“ avšak neorganizovaný typ cestovního ruchu zahrnuje také například nákup letenky přes zprostředkovatele (jako Kiwi nebo Letuška). (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Věk účastníků

Na základě věku účastníků také rozlišujeme typy cestovního ruchu. Dětský turismus zahrnuje pobyty dětí do patnácti let bez účasti rodičů (avšak vždy pod dohledem dospělých osob). Jde například o školní výlety nebo prázdninové tábory.

Základními rysy turismu mládeže (věk 16-26 let) je neorganizovanost zájezdů, ale i možnost různých zahraničních brigád nebo studijních pobytů v zahraničí (např. program Erasmus+).

Turismus rodin s dětmi se vyznačuje spíše organizovaností a službami uzpůsobenými potřebám dětí.

Pobytem ve větších skupinách je typický tzv. turismus osob v produktivním věku, když jeho účastníci disponují dostatkem času i finančních prostředků k pobytu. Tento typ cestovního ruchu se vyznačuje nejvyšší heterogeností skupiny účastníků. Posledním typem turismu v této kategorii je cestovní ruch seniorů, kteří mají zpravidla spoustu volného času a chuti k cestování. Mohou cestovat v početnějších kolektivech, ale také individuálně. Pro jednotlivá zařízení cestovního ruchu může jít o velmi perspektivní skupinu.

Délka pobytu

Tohle dělení se týká také už jednou zmiňované délky pobytu. Nejkratším druhem cestovního ruchu je ten výletní. Ten bývá definován jako krátký výlet obvykle do 24 hodin. Většinou se jedná o pobyt v přírodě spojený s pěší turistikou v délce několika hodin nebo výlet do vzdálenějšího místa brzy ráno s nočním návratem zpět.

Délka pobytu kolem dvou až tří nocí je typická pro krátkodobý cestovní ruch. Bývá také označován jako víkendový díky jeho typickému charakteru. V případě výjezdového cestovního ruchu jsou v posledních letech díky možnostem levného cestování s low-cost aerolinkami populární tzv. eurovíkendy. Ty jsou spojované zpravidla s cestováním od pátku do neděle do některé z evropských metropolí, kdy se turisté mohou levně pokochat tím nejlepším, co daná destinace nabízí. Mezi oblíbené destinace pro eurovíkendy patří např. Řím, Londýn, Paříž nebo Barcelona.

Posledním druhem cestovního ruchu na základě délky pobytu je logicky dlouhodobý turismus. Ten se týká pobytů přesahujících délku čtyř nocí a může nabýt až délky půl roku (resp. roku) v závislosti na tom, jestli se jedná o domácí či výjezdový cestovní ruch.

Rozdíl mezi krátkodobým a dlouhodobým cestovním ruchem není v každé zemi stejný. Zatímco třeba ve Francii je jako krátkodobý považován i pobyt o délce jednoho týdne, u nás se tato hranice týká již zmiňovaných 2-3 nocí. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Místo pobytu

Další část dělení druhů cestovního ruchu se týká místa pobytu. Rozlišujeme zde městský, příměstský, venkovský, horský a přímořský cestovní ruch.

Jak už z názvu vyplývá, městský cestovní ruch zahrnuje veškeré aktivity s turismem spojené, které se odehrávají ve městech. Můžeme zde zahrnout jak turisticky, tak i pracovně (či politicky) motivovaný cestovní ruch. Městský turismus je velmi široký pojem. Do této kategorie můžeme zahrnout jak kongresový, tak i kulturně-poznávací, rekreační, sportovně-turistický (zvláště pak v jeho pasivní formě) nebo zdravotní cestovní ruch.

V případě jeho komerční podoby je obvyklá náplň pobytu účastníků sightseeing – tedy návštěvy různých památek nebo kulturních zařízení, a to především muzeí, galerií nebo divadel. Městský turismus je v tomto případě typický pro již zmiňované eurovíkendy, které jsou ideální pro poznání hlavních kulturních památek dané lokality, místní gastronomie a v případě zájmu i kontakt s místními obyvateli.

Návštěvníci destinace mají také samozřejmě příležitost absolvování části tohoto pobytu s místním průvodcem nebo vidět všechno pro dané město důležité z paluby vyhlídkového autobusu (často dvoupatrové autobusy s otevřenou střechou) nebo lodi v případě blízkosti těchto památek k řece nebo kanálu.

V rámci komerčního městského cestovního ruchu mohou návštěvníci do dané destinace přicestovat také kvůli zhlédnutí kulturní nebo sportovní akce. Ty jsou pro města, kde se konají významné koncerty, festivaly, divadelní představení nebo sportovní utkání, šampionáty a závody, velmi důležité. Přinášejí totiž možnost prezentace města nebo regionu širokému (a hlavně mezinárodnímu) spektru návštěvníků, kteří mohou lokalitu doporučit ve svých domovinách, a tak i přes různé negativní doprovodné jevy akce, jako chvilková přelidněnost města, hluk nebo zvýšená koncentrace odpadků na veřejných prostranstvích, musí brát místní samospráva, podnikatelé i běžní obyvatelé tyto události jako příležitost jak pro místo svého bydliště, tak i sami pro sebe.

Pro městský turismus je důležitý index (Global Destination Cities Index) společnosti Master Card, který dlouhodobě sleduje turisticky nejatraktivnější města světa. Index je složen z několika částí, které jsou postupně věnovány ekonomickému výkonu a potenciálu, celkově turistickému výkonu, turistické atraktivitě, turistické infrastruktuře, bezpečnosti a zdravotnímu systému a udržitelnému rozvoji.

Pro rok 2021 je celkovým vítězem tohoto indexu francouzská metropole Paříž, která zazářila především v kategoriích ohledně turistické atraktivity. Naopak v případě bezpečnosti patřila k těm horším. Následuje ji Dubai, která patří mezi nejbezpečnější městské destinace na světě, ovšem kolísá v kolonce udržitelnosti.

Nás může těšit třinácté místo české metropole Prahy. Ta patří do top 10 v otázce udržitelnosti. Mezi tím lepším v žebříčku sta nejlepších městských destinací světa se matka měst umísťuje i v kolonce turistického výkonu a infrastruktury, naopak pokulhává v otázce bezpečnosti a zdravotního systému, do čehož se promítla hlavně česká „úspěšnost“ v boji s covidem-19 v loňském roce. (The Global Destination Sustainability Index, online)

Příměstský cestovní ruch se týká často pobytů v krátké vzdálenosti od místa (resp. města) pobytu daného účastníka. Jde o pobyt v přírodě nedaleko městské zástavby zpravidla krátkodobého či výletního rázu většinou během víkendu, kdy obyvatelé větších měst hledají možnost rekreace a zotavení mimo svůj domov, avšak v jeho dosahu.

Na popularitě nabývá v posledních letech venkovský cestovní ruch, který probíhá (jak už z názvu vyplývá) na místech s menší hustotou zalidnění a mimo oblasti velkých měst. Trávení pobytu může být spojeno s různými aktivitami typickými pro venkovské prostředí. Na našem území se již v minulosti něčemu, co můžeme považovat za venkovský turismus, poměrně dařilo.

Nejprve se jednalo o tramping, kdy lidé většinou mladšího věku trávili čas v přírodě tábořením (či chatařením) ve skupinách. V dobách minulého režimu se stalo pro velkou část obyvatelstva chalupaření, kdy se lidé žijící ve městech přesouvali na prodloužený víkend (zpravidla od pátku do neděle) na své venkovské chalupy, kde mohli po pracovním týdnu relaxovat, zahradničit, houbařit nebo pracovat na zkrášlení svého objektu druhého bydlení.

V dnešní době jsou ve světě ovšem populární jiné typy venkovského turismu. Jde především o ekoturistiku, agroturistiku a ekoagroturistiku. Ekoturistiku můžeme chápat jako druh venkovské

turistiky zaměřený především na samotné poznávání přírody, a to nejčastěji v chráněných územích jako jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti nebo různé přírodní rezervace a parky. Dbá se tady především na ekologický způsob cestování návštěvníků – pěšky, případně na kole – a samozřejmě i jejich pobyt v daném území. Tím se rozumí pouze fotografování či natáčení živočichů a rostlin (nikoliv jejich sběr) a nezanedbávání odpadků v těchto chráněných územích.

Rozdílný charakter pobytu návštěvníků skýtá agroturistika. Ta má na rozdíl od ekoturistiky za cíl poznání zemědělského života. Ubytování v případě agroturistiky tak poskytují různá zemědělsky orientovaná zařízení jako farmy nebo ranče. Turisté se mají možnost aktivně zapojit do života těchto usedlostí, konzumovat zde vyrobené produkty nebo přijít do styku se zvířaty zde žijícími.

Zvláštním druhem venkovského turismu je pak ekoagroturistika, která spojuje předchozí dvě uvedené varianty tohoto typu cestovního ruchu. Turisté tady navštěvují zemědělská zařízení, která ovšem produkují bio-produkty bez použití syntetických chemikálií a hnojiv. Zvířata také nesmějí být krmena přirozeným způsobem bez používání různých chemických krmiv jako např. masokostní moučka. Výroba těchto ekoproduktů je velmi přísně kontrolována.

Podle charakteru krajiny také rozlišujeme cestovní ruch na nížinný a (vysoko)horský. Pro ten první zmiňovaný je nutná nízká nadmořská výška spojená s četností řek a různých vodních ploch, které nabízejí možnosti pro aktivní sportovní pobyty. Do patnácti set metrů nad mořem pak hovoříme o horském cestovním ruchu, který je vhodný pro pěší turistiku v létě i pro vykonávání různých zimních sportů. V polohách ještě vyšších pak mluvíme o vysokohorském turismu.

Posledním typem cestovního ruchu je ten přímořský. Ten je v rámci Evropy typický pro pobřeží Středozemního moře, kam cestuje až polovina všech turistů v rámci starého kontinentu. Jsou pro něj typické pobyty v letoviscích (např. Španělsko) či samostatných hotelových resortech (např. Egypt). Typickou formou cestovního ruchu je jednoznačně ta rekreační. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Roční období

Cestovní ruch rozlišujeme také podle termínu daného pobytu. Pro ubytovací zařízení je z finančního hlediska stěžejní sezónní cestovní ruch. Jeho podoba se napříč různými zeměpisnými šířkami liší.

V České republice je rozdělen sezónní turismus na letní a zimní. Zatímco v letní sezoně účastníci domácího cestovního ruchu u nás vyrazí na dovolené za pěší turistikou v horách, která může být kombinovaná s koupáním ve vodních plochách, cyklovýlety nebo prozkoumáváním památek, v té zimní se Češi aktivně věnují zimním sportům. Pro evropské destinace jižněji položené je typická existence pouze letní sezony, během níž se počet lidí v jednotlivých destinacích výrazně zvyšuje oproti tomu mimo sezónnímu.

Na druhou stranu ale například pro již zmiňovaný Egypt platí i zimní sezona, kdy si Evropané chtějí užít pár dnů tepla, a to za nižší ceny a v příjemnějších klimatických podmínkách než v létě. Tento jev označujeme jako tzv. celoroční cestovní ruch.

Na popularitě začíná v posledních letech nabývat i před/posezónní cestovní ruch. Jeho účastníci většinou navštěvují typické dovolenkové destinace mimo jejich hlavní měsíce, a to během května a června (resp. září a v jižněji položených destinacích i října). Výhodou jsou jednoznačně celkově

nižší náklady na dovolenou a menší přeplněnost letovisek. Tento typ cestovního ruchu ovšem přináší i značné nevýhody jako horší kvalita mořské vody a horší možnosti služeb.

Závěrečnou možností je mimosezónní cestovní ruch, který probíhá na jaře a na podzim. Charakteristické je nestálé počasí, díky němuž nejsou případní návštěvníci dostatečně motivováni k pobytu v daných destinacích. Ty jsou tedy turistickými cíli hlavně díky jednorázovým akcím kulturního či sportovního rázu. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Dopravní prostředek

Druhy cestovního ruchu se rozlišují samozřejmě i na základě použitého dopravního prostředku. Jedním z nejpoužívanějších automobil. Turisté, kteří cestují na dovolenou či jiný pobyt svým autem mají výhodu velmi vysoké mobility, takže se mohou poměrně rychle přesouvat například z destinace svého pobytu do vzdálenějšího bodu svého pobytu, kterým může být určitá turistická atraktivita v dojezdové vzdálenosti od ubytovacího zařízení. Nevýhodou tzv. mototuristiky je ovšem menší pohodlí, a často také nutnost putovat ve více lidech kvůli nákladům na pohonné hmoty.

S mototuristikou souvisí také tzv. karavaning. Ten se týká cestování vlastním či pronajatým obytným vozidlem, který neplní funkci pouze dopravního prostředku, ale částečně i ubytovacího zařízení. Cílem dovolených v karavanech bývají zpravidla kempy, kde mohou turisté bezpečně zaparkovat. V kempech také mají možnost koupání, stravy, a často i kulturního a společenského vyžití.

Pro pobyty ve vzdálenosti vyšších stovek až tisíců kilometrů od bydliště je nejvýhodnější letecká doprava. Ta v dnešní době díky rozšíření nízkonákladových aerolinií nabízí možnost levné dopravy do populárních destinací, a to jak přímořských, tak zejména těch městských. V případě letecké dopravy pak rozlišujeme pravidelnou a nepravidelnou dopravu.

Zatímco lety na pravidelných linkách jsou dostupné pro každého cestujícího, ty nepravidelné se v tomto ohledu odlišují. Jedná se o tzv. charterové lety, kdy je na základě dohod mezi dopravci a cestovními kancelářemi a agenturami vypraveno letadlo pro klienty těchto společností. Jde především o letní dovolené, kdy je letenka v charterech nabízena klientům v rámci ceny zájezdu.

Pro ty je typické, že v rámci snížení nákladů jsou všechna sedadla v letadlech v rámci ekonomické třídy, v ceně je vždy právo na odbavené zavazadlo a za určitých podmínek (zejména při splnění určité délky letu) dostanou zákazníci na palubě občerstvení. Pro charterové lety, kterými dopravují klienty cestovních kanceláří na letní dovolené k moři, je v České republice známá společnost Smart Wings.

Na kratší vzdálenosti (zejména pro vnitrostátní přepravu) mohou účastníci cestovního ruchu využít služeb železniční dopravy. Vlaky na linkách s větší vzdáleností bývají velmi pohodlné s možností občerstvení a vybrané mezinárodní rychlíky i s lůžkovými vozy s možností spánku během cesty. Ve srovnání s leteckou dopravou ale bývají mnohdy dražší, a i délka samotné cesty je nesrovnatelně vyšší, a proto s nástupem levného cestování vzduchem cestování vlakem na dlouhé vzdálenosti upadlo.

Výjimkou jsou rychlovlaky, které brázdí železnice především ve Francii, Německu, zemích Beneluxu a ve Španělsku. Ty dokážou na rovných tratích vyprodukovat rychlost přes 300 km/h,

díky čemuž se v rámci vnitrostátní dopravy mohou vyrovnat letadlům, pro něž na rozdíl od vlaků platí nutnost dlouhého pobytu na letišti před odletem a vzdálenosti letiště od centra města.

Cestování vlakem na dlouhé vzdálenosti bylo obvyklé ještě poměrně nedávno. Vyhlášený je v tomto ohledu tzv. Orient express, který brázdil a stále brázdí železnice mezi Paříží a Istanbulem. Možnost okusit jeho luxus je možný i v dnešní době, když je putování tímto vlakem nabízeno soukromou společností Belmond, která organizuje cesty s ním. V rámci ceny (která se pohybuje v řádu několika tisíců liber) mají cestující také ubytování na hotelech během cesty, občerstvení a závěrečnou prohlídku Istanbulu.

Neméně slavná je Transsibiřská magistrála, která vede napříč celým Ruskem. Cestu trvající déle, než týden si mohou zájemci zakoupit i u některých českých cestovních kancelářích s tím, že trasa z Moskvy do Vladivostoku skrz největší zemi světa vychází na částku v řádech několika desítek tisíc korun.

Pro přímořské destinace po celém světě je důležitá také lodní doprava. Ta nabízí rozsáhlé možnosti, a to buď využití lodi jako dopravního prostředku pro přesun z přístavu A do přístavu B, anebo také jako místo strávení plnohodnotné dovolené. Druhé varianty se týkají především tzv. cruises – tedy plavby na velkých zaoceánských parnicích, které více než prostředek sloužící k přepravě osob připomínají velké plovoucí hotelové resorty.

Destinací pro ně typickou je jednoznačně Karibik. Počátečním bodem plavby bývá zpravidla některý z přístavů na Floridě a během plavby turisté navštíví v závislosti na výběru plavby přístavní města napříč celým Karibikem. Na palubách pak mají možnost vyžití stejného jako na pevnině. Mohou využít bazénů, nákupních center, kin, restaurací nebo nočních klubů.

Dopad na životní prostředí

Z hlediska dopadu na životní prostředí turismus rozlišujeme na tvrdý a měkký. Tvrdý cestovní ruch má spíše negativní doprovodné jevy, kterými působí na životní prostředí, ale i život místních obyvatel dané destinace. Účastníci tvrdého (nebo též masového) cestovního ruchu absolvují své pobyty zpravidla v přelidněných destinacích, kam se většinou ze svých vzdálených domovů dopravují neekologickými způsoby.

Aby vytěžily co největší zisk, jsou dané destinace ochotny zasahovat do krajiny a stavět další a další objekty na úkor živé přírody, což je hlavním negativním faktorem tvrdého turismu. K negativnímu vztahu místních obyvatel směrem k turistům pak přispívá zvýšený hluk během sezony, a také výrazné zvýšení cen potravin a služeb.

Naproti tomu účastníci měkkého turismu se vyznačují individuálním cestováním co nejméně ekologicky škodlivým způsobem dopravy. V rámci svých cest také zachovávají porozumění k místním obyvatelům a uzpůsobují své chování a charakter svého pobytu k tomu, aby obyvatelé dané destinace nechovali k dalším turistům zášť. Během svého pobytu se také naopak snaží o přiučení se místním zvykům a pochopení základních slovíček jazyka destinace své dovolené.

V posledních letech je trvale udržitelnému rozvoji cestovního ruchu věnována zvláštní pozornost, protože jednotlivé státní správy a samosprávy populárních turistických destinací si jsou vědomy provázanosti svých zisků společně s čistým prostředím, spokojeným místním obyvatelstvem a přítomností přírody v blízkosti destinace. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

1.2 Zájezdová činnost

Nyní se v rámci teoretické části své práce podívám na zájezdovou činnost. Ta je dle zákona organizována cestovními kancelářemi. Jejich zájezdy pak mohou nabízet cestovní agentury, které ale nesmí jednotlivé kombinace služeb zájezdové činnosti organizovat. Podíváme se nejprve na rozdíly mezi cestovními kancelářemi a cestovními agenturami.

1.2.1 Cestovní agentury a cestovní kanceláře – rozdíly

Cestovní agentury mají ze zákona oprávnění k nabízení a prodeji jednotlivých služeb cestovního ruchu. Znamená to tedy, že mohou poskytnout svým klientům samostatně ubytování v hotelu, letenku nebo například zapůjčení auta na letišti nebo vyřízení cestovního pojištění u některé z partnerských společností.

Kombinaci více služeb cestovního ruchu (tj. zájezd) může pouze zprostředkovat pro některou ze smluvně vázaných cestovních kanceláří. Tato právní úprava se ovšem týká jen České republiky, protože v radě jiných zemí Evropské unie nejsou tyto dva typy společností ze zákona rozlišovány.

Dle zákona 159/1999 Sb. je tedy cestovní kancelář jediným subjektem v oblasti cestovního ruchu, který může v České republice prodávat kombinace služeb cestovního ruchu – zájezdy. Podle definice z knihy *Tourism* autorů Goeldnera a Richieho považujeme cestovní kancelář (dle mezinárodního označení touroperátora) za podnik nebo osobu prodávající spotřebitelům individuální služby nebo kombinaci služeb cestovního ruchu. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Rozdíl mezi cestovní kanceláří a agenturou je tedy jasný. Cestovní agentury prodávají zájezdy cestovních kanceláří, ale samy mohou také prodávat samostatné služby CR. Cestovní kanceláře pak mohou sestavovat a prodávat zájezdy se vším všudy. Mohou také ovšem provozovat činnost cestovních agentur – tedy prodávat zájezdy jiných cestovních kanceláří. V praxi je tím u nás známá například CK Fischer, která prodává spoustu zájezdů zahraničních cestovních kanceláří – zejména těch německých.

1.2.2 Cestovní kanceláře v ČR

Ze zákona může tedy cestovní kancelář samozřejmě nabízet a prodávat zájezdy, jednotlivé služby cestovního ruchu (jako výlety, exkurze, ubytování, letenky nebo cestovní pojištění) a věci související s cestovním ruchem (jako vstupenky na kulturní či sportovní akce, mapy a plány, tištěné průvodce a upomínkové předměty).

Může také organizovat a vymýšlet kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je jiným cestovním kancelářím, zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou CK nebo CA nebo jiné osoby a zprostředkovávat prodej zájezdů pro jinou cestovní kancelář (tedy plnit roli cestovní agentury).

Každá cestovní kancelář pak má i řadu povinností. Tou hlavní je povinnost sjednání pojištění pro případ úpadku po celou dobu jejího fungování a při podpisu cestovní smlouvy s klientem je povinna jej na žádost doložit. To samé se týká též příspěvku do garančního fondu.

Musí mít také označenou provozovnu a různé propagační materiály slovy „cestovní kancelář“ nebo zkratkou „CK“. V případě zprostředkovaného prodeje zájezdu či samostatné služby

cestovního ruchu jiné cestovní kanceláře musí v elektronických i fyzických materiálech informovat klienta, pro kterou cestovní kancelář daný zájezd zprostředkovávat, případně doložit její pojištění proti úpadku. CK také musí v případě zprostředkovaného prodeje zájezdu pro zahraniční CK informovat o této skutečnosti Ministerstvo pro místní rozvoj.

Pojištění cestovní kanceláře proti úpadku může v České republice poskytnout sedm pojišťoven. Těmi jsou Generali, ČPP, UNIQA, Union pojišťovna, ERV, Slavia pojišťovna a ČSOB pojišťovna.

Toto pojištění zajišťuje klientům cestovních kanceláří právo na plnění, když daná CK není schopná z důvodu úpadku zajistit svým klientům repatriaci do vlasti (v případě, že je doprava součástí zájezdu), vrátit zaplacenou zálohu či cenu zájezdu v případě jeho neuskutečnění nebo vrátit rozdíl mezi zaplacenou cenou zájezdu a cenou částečně poskytnutého zájezdu (v případě, že byl zájezd uskutečněn jen částečně).

Každá cestovní kancelář se musí pojistit proti úpadku alespoň na 30 % plánovaného objemu tržeb na následující rok nebo objemu z toho předchozího (podle toho, která z těchto dvou částek je vyšší).

Od roku 2018 funguje v České republice tzv. Garanční fond cestovních kanceláří. Ten je tvořen příspěvky cestovních kanceláří a pokutami za různé přestupky a je spravován Státním fondem na rozvoj bydlení. V prvním roce jeho fungování měly cesty kanceláře za úkol do něj uhradit desetinu procenta z plánovaných ročních tržeb.

Po dvou letech bylo stanoveno, že díky objemu finančních prostředků v garančním fondu nemusejí pro daný rok cestovní kanceláře přispívat ani korunu. Pro roky 2022 a 2023 byl pak stanoven příspěvek v hodnotě třech setin procenta z ročních plánovaných tržeb.

Z garančního fondu pak může být vypláceno v případě, že finanční nároky klientů CK v úpadku překročí limit pojistného plnění v rámci pojištění proti úpadku. V tom případě je stanovená částka zaslána konkrétní pojišťovně, která do čtrnácti dnů vyplatí klientům nárokované částky. Podobné garanční fondy už roky fungují i v jiných zemích Evropské unie. (Cestovní ruch. Zákony pro lidi, online)

V České republice aktuálně funguje podle dat Ministerstva pro místní rozvoj téměř 600 cestovních kanceláří, což je skoro o třetinu méně, než tomu bylo na počátku roku 2020 před začátkem koronavirové pandemie.

V roce 2022 se ovšem čísla díky obrovskému zájmu Čechů o zahraniční dovolená vrátila do doby před pandemií a některé cestovní kanceláře dokonce evidují výrazně vyšší tržby než v posledním předcovidovém roce, a to i přesto, že zdražování zájezdů bylo alespoň pro tento rok minimální.

Tři čtvrtiny českého trhu aktuálně patří, i díky krachům některých renomovaných cestovních kanceláří v minulých letech, pouze pěti CK. Těmi jsou Fischer, Exim Tours (tyto dvě CK jsou sloučeny pod německou skupinu DER Touristik), Blue Style, ČEDOK a Alexandria.

1.2.3 Cestovní agentury v ČR

Možnosti cestovních agentur jsou tedy oproti těm, které mají cestovní kanceláře, poněkud omezenější. Každá CA v České republice může zprostředkovávat prodej zájezdů nebo jednotlivých služeb cestovního ruchu pro partnerskou cestovní kancelář (případně pro jiné osoby), prodávat vlastní jednotlivé služby cestovního ruchu a věci s turismem související (jako

vstupenky, mapy a průvodce nebo suvenýry) a organizovat a nabízet kombinace služeb cestovního ruchu partnerské cestovní kanceláři.

Povinnosti cestovních agentur se překrývají s těmi, co platí pro cestovní kanceláře. Najdou se ale i výjimky. Mezi ně patří, že CA nemusejí posílat příspěvky do garančního fondu ani disponovat pojištěním proti úpadku. Agentury jsou pak samozřejmě povinny předat různé zprávy či stížnosti zákazníků okamžitě cestovní kanceláři, která zájezd organizuje. Cestovní agentura také nemůže zprostředkovat prodej zájezdu pro osobu, která není cestovní kanceláří. (Cestovní ruch. Zákony pro lidi, online)

Největší cestovní agenturou v České republice je společnost Invia, která nabízí velmi široké portfolio služeb. Vedle nabídek zprostředkování zájezdů samotných nabízí také prodej samostatných ubytování nebo letenek, zprostředkování cestovního pojištění nebo půjčení auta.

S cestovní kanceláří Fischer je spjat portál eTravel, který je označován jako dvojka na trhu. Pod populárního českého autobusového a železničního dopravce Student Agency pak patří server Dovolena.cz, která vedle tradičního fungování coby cestovní agentura nabízí v posledních letech populární cesty vlakem do Chorvatska k moři. (Nejlepší cestovní agentury 2022, Arecenze, online)

1.2.4 Zájezdy

Podle již výše uvedeného zákona o podmínkách podnikání v cestovním ruchu je za zájezd považována předem sestavená kombinace alespoň dvou různých typů služeb cestovního ruchu, a to, pokud je jejich soubor nabízen jediným podnikatelem anebo jsou zakoupeny na jediném prodejním místě a účtovány za celkovou jednotnou cenu.

Pro označení pobytu jako zájezdu je dle zákona důležité také to, že musí být sestaven před tím, než zákazník podepíše s prodejcem smlouvu o koupi zájezdu. Jednotlivé části balíčku zájezdu také musí tvořit alespoň čtvrtinu jeho celkové ceny, případně musí být inzerovány jako podstatná část zájezdu.

Zájezdem pak pobyt není, pokud skutečnosti z předchozího odstavce nejsou naplněny. To znamená, že je jedna ze služeb vybrána a zakoupena až po zahájení poskytování jiné služby nebo daná služba nepředstavuje významnou část zájezdu.

Přesuňme se z řádků občanského zákoníku k praxi. Zájezdem tedy nejsou různé výlety a strava, které jsou nad rámci harmonogramu a ceny zájezdu, a jsou zakoupeny až v místě pobytu. Dále se také za zájezd nepovažuje, když si zákazník zakoupí u cestovní kanceláře ubytování a v pozdějším termínu se rozhodne dokoupit (klidně i u té samé CK) dopravu. Zájezdem pak také není výlet, který nepřesahuje svou délkou 24 hodin. Může zde jít například o výlety autobusem v adventu na vánoční trhy do měst nedaleko českých hranic. Zájezdem pak také není koupě ubytování v cestovní kanceláři společně s transferem z/na letiště.

Když se vrátím k úvodu své práce a formám cestovního ruchu, tak zvláštní pravidlo ohledně toho, co považujeme a nepovažujeme za zájezd se vztahuje k lázeňskému cestovnímu ruchu. Zájezdem totiž není pobyt ani jakákoliv kombinace služeb cestovního ruchu, pokud osoba cestuje z léčebného či rehabilitačního důvodu. Pro relaxační a wellness pobyty potom platí běžná pravidla. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

1.2.5 Spojené cestovní služby (SCS)

Od zájezdu se odlišují spojené cestovní služby. Tento termín starý pouhé čtyři roky reaguje na různé marketingové tahy běžné zejména v online prostředí. Spojenými cestovními službami se rozumí zakoupení dvou a více různých typů služeb cestovního ruchu zakoupené pro tentýž pobyt, avšak každá z nich je zaplacená samostatně a disponuje samostatnou smlouvou. Ty také musejí být uzavřeny buď přímo při (jediném) kontaktu s prodejcem anebo po cíleném zprostředkování ze strany prodejce nejpozději však v rozmezí 24 hodin.

V případě online nákupu spojených cestovních služeb jde například o situaci, kdy ihned po koupi letenky nabízí server svému zákazníkovi prostřednictvím nabídky s odkazem možnost přikoupení ubytování či pronájmu auta od své partnerské společnosti. Klient tak má možnost během následujících pár minut přikoupit například ubytování, avšak za každou službu nese odpovědnost daný poskytovatel.

V případě fyzického prodeje v cestovní kanceláři si po koupi letenky může nechat klient přímo na místě nabídnout zprostředkování ubytování. V tomto případě se ale plnění pojištění proti úpadku dané cestovní kanceláře nemusí vztahovat na případný úpadek hotelu a případné nedostatky bude muset klient řešit přímo s managementem ubytovacího zařízení.

To samé platí i v případě cíleného prodeje. Ten se odlišuje v tom, že si klient zakoupí ubytování a v průběhu následujících 24 hodin se mu ozve cestovní kancelář elektronickou či telefonickou formou s nabídkou další služby. Také tady se případné problémy na ubytování neřeší s cestovní kanceláří, která má ale pojištěnou repatriaci či všechny provedené platby, takže se zákazník o návrat domů či vrácení určité částky nemusí obávat.

Cílený prodej ovšem nezahrnuje internetové reklamy formou cookies, které se pravidelně lidem kupujícím letenky do určitého místa mohou objevovat. Při koupi ubytování přes odkaz, který se uživateli internetu v následné době objeví, se nejedná o spojené cestovní služby. O SCS nejde ani v případě spojení dvou služeb cestovního ruchu, když jedna z nich není podstatnou (čtvrtinovou) částí spojených cestovních služeb, což se týká samozřejmě i zájezdu. (Cestovní ruch. Zákon pro lidi, online)

1.2.6 Proces tvorby zájezdu

V rámci tvorby zájezdu je pro každou cestovní kancelář potřeba provedení určitých úkonů k tomu, aby mohl být produkt nabídnut zákazníkům.

Výběr dodavatelů služeb

Tím základním je výběr dodavatelů služeb. Cestovní kancelář musí vybrat takové dodavatele, aby výsledný produkt (tj. zájezd) uspokojil klienty z hlediska jeho ceny i celkové kvality. Jednotlivé přepravce a ubytovací zařízení vybírá v rámci společnosti buď speciální oddělení anebo product manager. Jelikož je obvyklejší druhá možnost, podíváme se na několik faktorů, které pro tohoto zaměstnance hrají hlavní roli při volbě dodavatelů služeb pro daný zájezd.

V rámci ekonomické stránky se product manager ohlíží na prodeje konkrétního dodavatele v předchozím období, na jeho ziskovosti, a též například na objemu alokace. Poslední dobou značně vzrostla poptávka po možnostech storna zájezdu, což musí vzít v potaz i product manager

podepsáním smluv s těmi zařízeními a společnostmi, které mají rozumné storno podmínky. Dodavatelé mohou v rámci cenové politiky také nabízet různé slevy či služby bez poplatků.

Při kontrole kvality se pak dívá na zkušenosti předchozích klientů, možné certifikáty kvality, celkovou úroveň dané destinace, a případně i na vlastní zkušenosti s daným zařízením (či přepravcem). Samozřejmostí jsou i různé inspekční cesty nebo průzkumy názorů klientů v rámci kontroly dodržování kvality služeb u dodavatelů.

Nákup ubytovacích kapacit

Cestovní kancelář na základě výběru product managera v daném ubytovacím zařízení nakoupí určité ubytovací kapacity. Tyto nákupy můžeme rozlišit na tři druhy. Jedná se o nákup na vyžádání, nákup na alokaci a nákup na garanci.

V případě tzv. ad hoc nákupů – nákupů na vyžádání – platí, že cestovní kancelář nemá určený počet pokojů, které pro partnerské ubytovací zařízení prodává. Prodeje bývají většinou nárazové, když cestovní kancelář organizuje pobyt klientů v rámci kongresového či incentivního cestovního ruchu a zakoupí daný objem pokojů po době trvání určité události. Ad hoc nákupy ubytovacích kapacit se mohou týkat i cestovních kanceláří realizujících jednorázové zájezdy.

Nákup na alokaci se týká vyblokování určité (smlouvou dohodnuté) kapacity ubytovacího zařízení, které může cestovní kancelář okamžitě prodávat svým klientům. Výhodou je výhodnější cena, protože daný hotel má zájem na tom, aby se tato smluvená kapacita prodala. V rámci smlouvy také bývá stanovené datum, do kterého může „své“ pokoje prodávat cestovní kancelář a od něhož je v případě jejich neprodání může nabízet ubytovací zařízení.

Poslední druh – tedy nákup na garanci – se zpravidla týká velkých cestovních kanceláří. Ty si už dopředu za velmi výhodnou cenu nakoupí určité ubytovací kapacity a díky platbě předem přebírají veškeré riziko z jejich neprodání se. Podmínky prodeje (např. storno poplatky...) pro jednotlivé klienty si pak už určí samotná cestovní kancelář. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

Uzavírání smluv

Také smlouvy mezi cestovní kanceláří a poskytovatelem služeb rozlišujeme do několika druhů. Jde o mandátní smlouvu, komisionářskou smlouvu, zprostředkovatelské smlouvy a smlouvy provozu/nájmu dopravního prostředku.

Mandátní smlouva znamená, že cestovní kancelář je povinna uhradit dodavateli služeb částku, kterou vynaložil na zařízení určitých obchodních záležitostí v jejím jméně a v souladu s jejími zájmy.

V rámci komisionářské smlouvy jedná (znovu za uhrazení služeb) tentokrát dodavatel služby vlastním jménem, ale musí jednat podle pokynů cestovní kanceláře, od nichž se může odchýlit pouze v případě jejich prodlení, ale musí pochopitelně jednat v jejím zájmu.

S platbou v opačném gardu je smlouva o zprostředkování, kdy je zprostředkovatel (tedy cestovní kancelář či agentura) povinný svou činností zprostředkovat prodej produktu dodavatele třetí osobě. Dodavatel pak musí zprostředkovateli logicky uhradit provizi, jejíž výše je také smluvně stanovena.

Smlouvy o nájmu a provozu dopravního prostředku souvisejí se zajištěním dopravy účastníků zájezdu. Zatímco v rámci smlouvy o provozu je poskytovatel dopravního prostředku povinen zajistit jeho způsobilost a opatřit posádku a pohonné hmoty, dle smlouvy o nájmu pouze odpovídá za škody způsobené nezpůsobilostí dopravního prostředku. Nájemce má také právo jeho převzetí odmítnout.

Kompletace služeb a kalkulace ceny

V rámci finální kompletace služeb musí dané oddělení či product manager zajistit soulad jednotlivých služeb v rámci programu celého zájezdu. Musí se také rozhodnout, které ze služeb zařadí do celkového balíčku, a které nabídne za příplatek.

Musí také zajistit, aby cena byla pro cestovní kancelář výdělečná, ale zároveň kompetitivní z hlediska konkurence napříč trhem. Je nutné dát klientům pádný důvod, proč by si měli zakoupit zájezd právě od jeho cestovní kanceláře, a ne od jiné.

V rámci kalkulace rozlišujeme přímé a nepřímé náklady. Nepřímé náklady se týkají především samotné dopravy. V případě té letecké je potřeba v případě pronájmu charterového letounu, kde se počítá dopředu s odbavenými zavazadly pro cestující potřeba přičíst např. letištní taxu (jejíž výše je v závislosti na denní dobu různá) nebo palivové příplatky. Autobusová doprava pak počítá vedle kilometrovného a mýtních poplatků i s čekacími dobami, poplatky za parkování a vjezdy do měst nebo náklady na ubytování, mzdu a stravu řidičů. Do nepřímých nákladů zahrnujeme i náklady na průvodce a vstupy akce, které jsou již v programu zájezdu. Dalšími položkami kalkulace jsou i (dvacetiprocentní) riziko neobsazení a kurzové riziko.

V rámci přímých nákladů se pak kalkuluje samotný pobyt klienta, tedy cena za letenku, ubytování, transfer z/na letiště a případně i služby delegáta nebo cestovní pojištění. Samozřejmostí jsou pak znovu kurzové riziko (procentuálně zanedbatelná položka v ceně zájezdu) a přírůstek cestovní kanceláře, z níž se pak cestovní kanceláři může odečíst provize pro cestovní agenturu. (Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A, 2015)

1.2.7 Thomas Cook – základní stavební kámen organizovaných zájezdů

Za průkopníka ve světě cestovních kanceláří a turismu obecně je považován Thomas Cook. Angličan, který prožil téměř celé 19. století, byl baptistickým knězem a jeho životním posláním byl mj. boj proti alkoholismu. V létě roku tak 1841 uspořádal pro několik stovek osob cestu vlakem na schůzku abstinentsů z Leicesteru do Loughborough, což se zapsalo do historie jakožto první klasický zájezd v dějinách.

V podobných cestách Cook pokračoval i do dalších nedalekých měst a čtyři roky po zorganizování prvního zájezdu založil svou cestovní kancelář. Její fungování bylo zahájeno vlakovým výletem do Liverpoolu, během něhož si mohli Cookovi klienti pročíst i průvodce o několika desítkách stran.

V dalších letech tento kněz pořádal zájezdy napříč celými Ostrovy a k tomu prvnímu do zahraničí se odhodlal v roce 1855, když jeho klienti mířící na pařížské EXPO shodou několika náhod mohli navštívit během okružní cesty i města v dnešní Belgii a Německu.

Na to Cook navázal pořádáním pravidelných zájezdů do dalších zemí Evropy. Jeho klienti mohli cestovat až na jih Itálie a do dalších středomořských destinací. V šedesátých letech předminulého století zapojil do svého podnikání Cook i svého jediného potomka – syna Johna Masona Cooka, který dokázal uspořádat první cestu této cestovní kanceláře do Ameriky.

Cookův syn také přišel v průběhu dalších let s několika novinkami, které usnadňovaly jejich klientům pobyty v zahraničí, a staly se také běžnou součástí cestovního ruchu pro další roky. Řeč je o blanketových úvěrových listech a oběžných akreditivích.

První zmiňovaný Cookův „vynález“ určený k placení ubytování a stravy můžeme přirovnat k dnešním hotelovým voucherům. Ten druhý pak sloužil k vybrání hotovosti v místní měně z banky, která daný obnos poté získala z banky dané osoby. Oběžné akreditivy jsou však dnes z pochopitelných důvodů již minulostí.

V roce 1871 založili Cookovi cestovní kancelář Thomas Cook & Son a v následujícím roce uspořádali první cestu kolem světa v dějinách. Ta proběhla během 222 dní a byla vrcholem Cookovy práce. Tento anglický kněz se tak během třicet let dokázal dostat od pořádání výletů, které měly lidi odlákat od nadměrného pití alkoholu, k organizované cestě kolem světa, jakou si nikdo předtím nedokázal představit.

Od 70. let 19. století měla společnost své pobočky na dalších třech kontinentech a mj. se stala oficiálním dopravcem sportovních fanoušků na první novodobé olympijské hry v Athénách roku 1896. To už ovšem nebyl naživu zakladatel této cestovní kanceláře Thomas Cook, který zemřel ve věku nedožitých 84 let čtyři roky před olympiádou.

Cookovi vnuci prodali ve 20. letech minulého století cestovní kancelář do rukou jedné belgické přepravní společnosti, avšak krátce po druhé světové válce byla společnost znárodněna britskou vládou. Od 70. let je společnost Thomas Cook ale znovu v soukromém vlastnictví.

Cestovním ruchem napříč celým světem otřásla v roce 2019 zpráva, že cestovní kancelář Thomas Cook zkrachovala. Svou roli v tom sehrála i skutečnost, že společnosti ve srovnání s konkurencí ujel vlak v online prostředí, když se soustředila především na prodej na svých pobočkách.

Dalšími klíčovými důvody úpadku byly finanční problémy zapříčiněné spojením se společností MyTravel roku 2007, která se nacházela ve výrazné ztrátě, a také odmítnutí poskytnutí úvěru ze strany všech bank i britské vlády.

Společnost ovšem krátce po krachu odkoupil čínský menšinový vlastník Fosun, kterému se podařilo do určité míry navázat na zavedenou značku, když vytvořil portál Thomas Cook Holidays. Rozdílem ovšem oproti původní společnosti je to, že ta nová působí pouze online a má jen několik desítek zaměstnanců, a také nevlastní leteckou flotilu, která musela být po krachu rozprodána. (Thomas Cook – Wikipedie, online)

1.2.8 ČEDOK – historicky nejvýznamnější česká (československá) cestovní kancelář

První cestovní kanceláří v období první republiky byla Československá cestovní a dopravní kancelář – zkráceně ČEDOK. Ta ze začátku svého fungování (založena 1920) nabízela vlakové jízdenky do uhelných dolů nebo lodní lístky do Ameriky pro lidi, kteří chtěli začít nový život za Atlantským oceánem. Od poloviny 20. let minulého století ale svou nabídku ČEDOK výrazně rozšířil.

V jeho nabídce byly letenky i cesty autokarem. Bylo to dáno především skutečností, že tehdy nejpobulárnější způsob cestování – železniční doprava – byl doménou evropského giganta Wagon-lits. Ohledně vlakové dopravy se tak musel ČEDOK spokojit „pouze“ s dominantním postavením na československém trhu.

Aby omezila rostoucí vliv západoevropských cestovních kanceláří na našem trhu, rozhodla se největší československá cestovní kancelář pro vytvoření středoevropské aliance cestovních kanceláří společně s maďarskými a polskými společnostmi. ČEDOK byl také velkým hráčem na poli prodeje zájezdů v rámci příjezdového cestovního ruchu.

ČEDOKu se také dařilo zcela ovládnout trh zahraničních cestovních kanceláří na jugoslávském pobřeží Jadrana, když některé destinace jsou přes sezonu doslova pod československou nadvládou. Pobulární jsou také (i přes svou délku) lety do severoafrických destinací – konkrétně do Káhiry a Casablancy. Oblíbené jsou i cesty autokarem na pobřeží západní Itálie.

Od poloviny dvacátých let vydává ČEDOK také první československý katalog zájezdů pod názvem Naše cesty. Ten obsahuje jak nabídky pro cesty vlakem po republice, tak i ty zmiňované silniční a letecké do zahraničí. Podle těchto katalogů trvaly zájezdy v době první republiky výrazně déle než ty dnešní. Po Evropě jezdili klienti ČEDOKu zhruba na tři týdny, do vzdálenějších míst světa i na více než čtvrt roku a ničím výjimečným nebyly ani zájezdy ještě delší.

Po druhé světové válce se ovšem možnosti cestování v Československu s nástupem komunistů do čela státu výrazně zhoršily a zkomplikovaly. Do roku 1954 byly cesty do zahraničí téměř nemožné. Po tomto roce mohl ČEDOK začít pořádat cesty do dalších zemí tehdejšího východního bloku.

Z pohledu zahraničních dovolených bylo z dostupných destinací nejpobulárnější Bulharsko, kam mohli obyvatelé Československa jezdit bez výraznějších omezení. To neplatilo pro prvorepublikové číslo jedna Jugoslávii, která, díky neshodám s Moskvou a snaze o co nejvíce nezávislou zahraniční politiku, byla z pohledu různých omezení pro vycestování brána podobně jako země západního světa. Organizovaně zde mohli vycestovat například pracovní kolektivy či důchodci.

Na druhou stranu získal ČEDOK od komunistické vlády monopol k ovládnutí příjezdového cestovního ruchu. Cestovní kancelář tak měla možnost organizace návštěv různých památek ze strany zahraničních turistů, a měla také za úkol udržovat nejvýznamnější československé ubytovací zařízení na úrovni těch západoevropských.

Ve druhé polovině 60. let minulého století došlo zároveň s politickým uvolňováním i k rozvolnění různých cestovních omezení. Lidé se tak měli možnost podívat za železnou oponu s tím, že mezi nejpobulárnějšími destinacemi bylo se svými přírodními krásami a Vídní sousední Rakousko společně s Itálií, a samozřejmě i Jugoslávií.

Toto období ovšem netrvalo dlouho, protože od začátku okupace v srpnu 1968 přišel i návrat do starých kolejí ohledně cestování. V době začátku okupace byly v zahraničí tisíce Čechoslováků. ČEDOK se tehdy výraznou měrou podílel na repatriaci jak svých klientů, tak i turistů, kteří cestovali soukromě.

V 70. letech se v rámci cest k Černému moři rozmohla vlaková a letecká doprava. Klienti ČEDOKu pak měli (samozřejmě politicky omezenou) možnost letů do vzdálených exotických destinací,

mezi něž patřily asijské země jako Vietnam, KLDR nebo Indie, a také Castrova Kuba. Hlavní československá cestovní kancelář také hojně nabízela zájezdy pracovním kolektivům. Mezi cílové destinace patřily například Tatry či maďarský Balaton.

V rámci příjezdového cestovního ruchu se ČEDOK zabýval organizací událostí kongresového turismu. Ze západní Evropy pak často přijížděli turisté za lovem divoké zvěře. Za jednotlivé odstřely zvířat pak cestovní kancelář inkasovala nemalé finanční částky.

Při pohledu do dobových katalogů ovšem zjistíme, že zájezdy do exotičtějších zemí si tehdy mohlo v porovnání s dneškem dovolit daleko méně lidí. V polovině 70. let například dovolená pro dva v tehdy ještě poměrně bezpečném Alžírsku vyšla na téměř dva průměrné měsíční platy. Dvoutýdenní poznávací výlet po celém Španělsku pro dvě osoby pak vyšel na více než jedenáct tisíc korun (průměrná mzda lehce přes dva tisíce korun).

V 80. letech ČEDOK pořádá zájezdy na západ již pravidelněji. Vydává dokonce speciální katalog „Nesocialistické státy“. Pro cestování do nich ovšem obyvatelé Československa potřebovali tzv. devizový příslib. Ten se týkal povolení k výměně československé koruny za měnu státu, do něhož daný turista cestoval.

Musel být ovšem ještě doplněn vyřízením výjezdní doložky. Ta sloužila pro změnu jako zvláštní povolení či potvrzení, že její žadatel může na základě doporučení zaměstnavatele, školy či národního výboru do daného státu vycestovat.

Jednalo se více méně o politický souhlas komunistické moci k cestě člověka do zahraničí, takže lidé, kteří byli z nějakého důvodu „nedoporučení“, výjezdní doložku nedostali a na svůj zahraniční pobyt mohli zapomenout. Zatímco do zemí východního bloku „stačila“ Českoslovákům pouze výjezdní doložka, pro cesty na západ a do Jugoslávie musela být doplněna o devizový příslib.

Během éry socialismu fungovalo vedle ČEDOKu v ČSSR ještě několik dalších cestovních kanceláří. Na mládež se zaměřovala CKM, Rekreu a Tatratur pak využívaly pro dovolené svých zaměstnanců spotřební družstva, lázeňský turismus byl doménou Baleny a Slovakotermu, sportovně zaměřené byly kanceláře Sportturst a Slovakoturst a pod československým automotoklubem fungovala společnost Autoturst.

Po pádu režimu roku 1989 ovšem přišla konkurence, jakou by ČEDOK nečekal ani v nejdívočejších snech. 90. léta se v Československu (a následně České republice) nesla ve znamení cestovatelského boomu. Ve druhé polovině ale společnosti zaměřené na cestovní ruch, kterých byly tou dobou v nově vzniklé ČR tisíce, začaly ve velkém krachovat, což pochopitelně odnášeli jejich klienti. Od roku 2000 tak u nás funguje výše několikrát zmiňovaný zákon o podnikání v oblasti cestovního ruchu, který měl ve svých začátcích za úkol především regulovat tuto oblast.

Když se podíváme na fungování ČEDOKu v devadesátých letech, můžeme si všimnout rozšíření zájezdů do doslova všech koutů světa – krátce po revoluci dokonce zaměřily skupiny jeho klientů dokonce na Tahiti či na Antarktidu.

V roce 1995 odkoupil od státu většinu akcií ČEDOKu Unimex, kterému se za pomoci výrazného snížení nákladů povedlo výrazně modernizovat fungování cestovní kanceláře. Od začátku nového tisíciletí také začíná ČEDOK významně spolupracovat s leteckým charterovým

dopravcem Travel Service. Stojí také u zrodu společnosti Prague Sightseeing Tours, která se specializuje na příjezdový cestovní ruch.

V současné době je vlastníkem nejstarší české cestovní kanceláře největší polská společnost se zaměřením na turismus – Itaka, která ČEDOK koupila v roce 2016. (Historie | CEDOK, online)

2 Ostrov Rhodos

Ostrov Rhodos se nachází v jihovýchodní Evropě na pomezí Egejského a Středozemního moře. Je součástí souostroví Dodekanské ostrovy a zároveň je jedním z nejvýchodněji položených řeckých ostrovů. Leží též v těsné blízkosti pevniny Malé Asie, když od tureckého území jej dělí necelé dvě desítky kilometrů. Rhodos má velmi bohatou historii, na níž se nyní detailněji podíváme.

2.1 Dějiny ostrova

Jakožto každá jiná část Řecka, je i Rhodos pevně spjat s mytologií. Za pověstný nikdy nekončící sluneční svit po celém ostrově Rhodos vděčí řeckému bohu slunce Héliovi. Ten v dobách rozdělování Země Diem mezi všechny řecké bohy putoval po obloze, a tak na něj nic nezbylo.

Díky tomu, že už všechny části planety byly rozděleny, dostal Hélios příslib, že dostane tu zemi, která se vynoří z moře. Tou byl právě ostrov Rhodos, který Hélios ihned ozářil svým svitem a stal se jeho patronem. Díky tomu je jedním z nejkrásnějších řeckých ostrovů. Název ostrova je pak odvozen z řeckého označení růže – „ródos“. (Rhodos – Kalimera, online)

2.1.1 Rhodos ve starověku

Když se podíváme na poněkud faktičtější část historie, Rhodos byl už v dobách starověku významným bodem pro lodní dopravu díky tomu, že protínal důležité obchodní trasy mezi Evropou a blízkým východem. Místní obyvatelé byli zdatní obchodníci, a tak se Rhodu ekonomicky po většinu času dařilo.

První osídlení ostrova se ovšem datuje do ještě starší doby. Prvními obyvateli byli přistěhovalci z Malé Asie a v dobách doby bronzové i z území dnešního Libanonu. V dobách konce druhého tisíciletí před našim letopočtem Rhodos obývali Mykéňané.

Ti se proslavili v dobách trojských válek, po nichž se ovšem stali jejich vyčerpaní bojovníci snadnou kořistí pro nájezdníky od Černého moře. Toto období souvisí s příchodem mnoha obyvatel z řecké pevniny, kteří na Rhodos a některé další ostrovy utekli před boji.

V dobách archaického Řecka už fungovaly na Rhodu hned tři městské státy, které vytvořily významnou obchodní koalici s ostrovem Kos a dvěma přístavy na území dnešního Turecka. Jejich lodě obchodovaly po celém Středomoří.

V období řecko-perských válek se paradoxně Rhodané společně s obyvateli mnoha dalších ostrovů přidali na stranu perského krále Dareia, protože vzhledem k síle a početnosti jeho armády očekávali pořádku Athéňanů a Spartánů. Řekové, kterým se nakonec povedlo vyhrát a perskou armádu odsunout, pak učinili na územích, která je „zradila“ odvetu.

Na konci pátého století před našim letopočtem bylo založeno město Rhodos, které je až dodnes hlavním městem ostrova. Na založení se dohodly všechny městské státy, které tehdy a Rhodu fungovaly. Důvodem pro něj byl velký objem lodní dopravy, který byl výrazně vyšší, než mohly dosavadní kapacity ostrova přijmout, a tak bylo nutné otevřít nový přístav. (Lingea, 2017)

Nové hlavní město dle očekávání prosperovalo z námořního obchodu vcelku vydatně. Z předchozích tří městských států se k němu připojil pouze Lindos, který si též úroveň udržoval, zatímco Ialysos a Kamiros zcela upadly.

Na konci čtvrtého století se na Rhodu udála jedna z nejvýznamnějších bitev v rámci starověkého Řecka. Jelikož se obyvatelé ostrova odmítli (zejména díky hojnému obchodu s oblastí dnešního Egypta) připojit k výpravě proti egyptskému králi Ptolemaiovi, zaútočila makedonská flotila na Rhodos. Tomu se i přes významnou početní převahu nepříteli povedlo ubránit.

Klíčovou roli při tomto obléhání měl plnit devítiposchodový obléhací stroj o váze více než sta tun. Jeho pomocí měli útočníci prorazit městské hradby a posléze vypustit své vojáky do hlavního města ostrova. Rhodským obráncům se ovšem povedlo vykopat pod strojem tunel, do něhož se stroj nakonec propadl.

Po mírových jednáních, které potvrdily nezávislost Rhodu, se ovšem obyvatelé ostrovy zavázaly k postavení památníku této bitvě, a to z peněz vydělaných za prodej zbytků obléhacího stroje. Postaven tak byl majestátný Rhodský kolos – jeden ze sedmi divů starověku.

Tato obří socha patrona ostrova boha Hélia měla stát na samotném severním cípu ostrova a podle legend (které ale byly později vyvráceny) měla vítat lodě přijíždějící do hlavního města Rhodu. Více než třicet metrů vysoká stavba byla dokončena na začátku třetího století před naším letopočtem, ovšem vydržela pouze několik desetiletí, když se roku 226 před Kristem rozpadla v (Héliových) kolenou po ničivém zemětřesení.

Místní obyvatelé navštívili posléze věštírnu, kde jim bylo poraděno, aby již sochu neopravovali. Rhodané dali na tuto radu a pozůstatky kolosu tak zůstávaly dál netknuté. To ovšem bohužel netrvalo až dodnes. V polovině sedmého století je získali arabští piráti a prodali je jednomu židovskému obchodníkovi do Sýrie. Ten údajně potřeboval k odvozu bronzových pozůstatků téměř tisícovku velbloudů. (Rhodos – Kalimera, online)

2.1.2 Období římské a byzantské nadvlády

Po ničivém zemětřesení ve druhé polovině třetího století před našim letopočtem se ostrov dočkal významné finanční pomoci od zbytku Řecka. V období dominance Říma ve druhém a zejména prvním století před našim letopočtem byl Rhodos významným přístavem pro celé středomoří. Byl také významným střediskem kultury díky rozmachu rétoriky, umění nebo filozofie. Po vraždě Julia Caesara se ovšem ostrova zmocnil jeden z jeho vrahů a odvezl odtud naprostou většinu soch do Říma.

Jen krátce po smrti Ježíše se na Rhodu uchytilo křesťanství, a to díky působení apoštola Pavla již v polovině prvního století našeho letopočtu. Ostrov se ovšem na konci druhého století stal součástí Římského impéria. Během jeho rozdělení pak součástí Byzantské říše.

Často je ale sužována zemětřesení, a také skutečnost, že Byzanc jeho obranu nebrala nikterak vážně. Pravidelně byl proto Rhodos terčem nájezdů pirátů či různých kmenů. Část sedmého století se na Rhodu nesla ve znamení nadvlády Arabů, kteří postavili kolem hlavního města ostrova nové hradby. (Lingea, 2017)

2.1.3 Rhodos základnou johanitů

Ostrov navázal na své slavné doby během křižáckých výprav. Na přelomu třináctého a čtrnáctého století se zde usadili rytíři řádu johanitů, kteří navázali na své anglické a francouzské předchůdce, kteří během předchozích staletí využívali Rhodos jako základnu pro své výpady do Svaté země.

Vzhledem k tomu, že měli na ostrově ambice dlouhodobého rázu, začali johanité výrazně přebudovávat obranný systém ostrova, který chtěli udržet ve svých rukou. Důvodem byly snahy o dobytí ostrova ze strany italských států i těch méně vzdálených nepřátel.

Rytíři řádu sv. Jana jednak značně modernizovali opevnění hlavního města ostrova, ale také vystavěli několik desítek pevností napříč celým Rhodem, přilehlými ostrůvky i přístavním městem Bodrum na pobřeží Malé Asie, které johanitům též patřilo.

Během těchto let se jim podařilo v boji porazit janovské a benátské loďstvo i sultánská vojska Egypta a Osmanské říše. Úspěchy johanitského Rhodu ovšem netrvaly věčně. Roku 1522 se povedlo i za pomoci zrady jednoho z vysoce postavených johanitů Osmanům obranu prolomit a posádka obránců se i díky prosbám civilistů museli vzdát.

Turci jim umožnili během následujících několika dnů ostrov opustit společně s křesťanskými civilisty a poklady, které dosud nepadly do rukou nájezdníků. Johanité se i s uprchlíky přesunuli na Maltu. Až do úvodu dvacátého století se Rhodos stává součástí Osmanské říše. (Lingea, 2017)

2.1.4 Od osmanské nadvlády po připojení k Řecku

Turci zde stejně jako v mnoha jiných ukořistěných částech svého impéria příliš nedbali na zkrášlování místa. Místní náboženské či johanitské vojenské památky byly přestaveny k potřebám nových pánů. Z řady kostelů se staly mešity a z Paláce velmistřů – významné johanitské pevnosti, která je dnes jednou z nejvýznamnějších památek – stáje.

Hlavní město ostrova také bylo rozděleno na řeckou a muslimsko-židovskou část. V té druhé zmiňované mohli místní obyvatelé pouze pracovat, a to jen do západu slunce. Z řecké části metropole Rhodu se tak stalo tzv. Nové město. Mimo hlavní město se obyvatelé ostrova věnovali převážně zemědělství, rybolovu a chovu dobytka. Sklízely se různé druhy obilnin, olivy a vinná réva.

Ačkoliv v první polovině devatenáctého století konečně vzniklo nezávislé Řecko, na situaci na Rhodu se nic neměnilo. To platilo až téměř do začátku první světové války, když v roce 1912 Itálie ve válce s Osmany získala Dodekanéské ostrovy. (Rhodos – Kalimera, online)

Po nástupu fašistů k moci o deset let později začali noví vládcové rekonstruovat bývalé johanitské stavby do jejich původní podoby. Postavili také několik budov s moderními ozdobnými i funkcionalistickými prvky.

Vybudovali také na ostrově zavlažovací systém, kanalizaci a pokročilý elektrický systém, nové silnice a mezinárodní letiště. Organizují i archeologické vykopávky po celém ostrově. Kromě toho se však také snažili o potlačování řeckého jazyka i pravoslavné církve ve prospěch italštiny a katolického křesťanství.

Krátká italská nadvláda nad ostrovem skončila Mussoliniho kapitulací z podzimu roku 1943. Následně rok a půl ostrov ovládali Němci, než byl Rhodos konečně osvobozen Brity, kteří se

zavázali k jeho správě do té doby, než bude podepsána mírová smlouva mezi Řeckem a Itálií. Na jaře roku 1947 se tak ostrov po dlouhých staletích vrací do rukou Řeka.

Od poloviny sedmdesátých let minulého století je Řecko parlamentní demokracií a s touto dobou je spojen i začátek masového turismu na ostrově Rhodos. Je zakládána spousta hotelů a dalších ubytovacích zařízení, restaurací, nočních klubů, půjčoven dopravních prostředků, škol vodních sportů nebo cestovních kanceláří zaměřených na příjezdový cestovní ruch. (Lingea, 2017)

2.2 Geografie a podnebí ostrova

Jak už bylo řečeno, Rhodos je největším ostrovem v souostroví Dodekanéské ostrovy a je zároveň jednou z nejvýchodněji položených částí Řecka. Lemují jej Egejské a Středozemní moře, které se pak dokonce v jednom místě v jižní části ostrova potkávají. Rozloha Rhodu je 1400 km², což z něj dělá po Krétě a Lesbosu třetí největší ostrov země, který není propojený s řeckou pevninou (Euboia je druhým největším ostrovem, ale je díky těsné blízkosti k pevninskému Řecku s ním propojena mosty).

Úsek vzdušnou čarou mezi nejsevernějším bodem ostrova – přístavem v hlavním městě a jeho nejjižnějším cípem je zhruba osmdesát kilometrů. Šířka ostrova je pak většinou mezi třiceti a čtyřiceti kilometry s tím, že na jih od města Lindos se tato vzdálenost snižuje na polovinu.

Rhodos je poměrně hornatý. Hlavní pohoří se jmenuje Atavyros a leží v centrální části ostrova a jeho hlavní vrchol stejného jména se vypíná do výšky 1215 metrů. Zde se také nacházel chrám zasvěcený nejvyššímu bohu Diovi a návštěvníci ostrova si mohou projít jeho pozůstatky a pokochat se krásným výhledem.

Archeologickými vykopávkami je pak známý vrch Filerimos na severu ostrova v blízkosti letiště. Pod hornatými oblastmi pak leží tradiční olivové sady a keře s bobulemi vinné révy. V centrálních částech ostrova pak mohou turisté pravidelně potkávat početná stáda ovcí a koz, které zde najdou obživu v zelenějších částech ostrova i kolem horských vrcholů.

Rhodos je znám pro své horké teploty, které v létě mohou atakovat hranici čtyřiceti stupňů. O něco lépe, než většina území Rhodu na tom je jeho sever včetně hlavního města, které za příjemnější podnebí vděčný pravidelnému severnímu proudění větru směrem na jih. Větry v létě zpřijemňují horké dny i obyvatelům a návštěvníkům západního pobřeží. Nejteplejší a z pohledu moře nejpoklidnější je pak východní pobřeží ostrova. To je proto hlavním cílem zahraničních turistů během letní sezony.

Průměrná teplota na východě tedy může sahát až 35 °C, zatímco pro zbytek ostrova platí o několik stupňů chladnější teploty. Celkově pro celý ostrov platí průměrná teplota vody kolem 27 °C v nejteplejších měsících – srpnu a září. V zimě je pak moře až o deset stupňů chladnější. (Lingea, 2017)

Podíváme se také na zdejší faunu a floru. Pro Rhodos je v porovnání s ostatními nedalekými ostrovy typické, že se zde poměrně často střídá suchá, kamenitá a vyprahlá země s keřovými porosty, a dokonce i borovicovými či dubovými lesy. Běžný je také mix těchto typů půdy.

Druhovému zastoupení tu mají z pohledu stromů především dub kermesový, borovice turecká a cypřiš stálezelený. Rhodos je kromě ovcí, koz a oslů domovem i pro typické „rhodské draky,“ což

jsou typické ještěrky (agamy) většího vzrůstu s charakteristicky drsnou kůží a šedým zbarvením, které se turistům často rády ukazují.

Vodstvo Rhodu je spíše sezónního charakteru. Koryta říček, potoků a jezírek jsou zpravidla naplňována až zimními srážkami. V centrálně-východní části ostrova ovšem můžeme najít krásnou a rozlehlou přehradu Gadoura, která bývá naplněná i přes léto a odtud berou obyvatelé hlavního města Rhodu pitnou vodu. Bývá označována také jako ideální místo pro sledování divokých zvířat.

Turisticky zajímavá sladkovodní místa ostrova jsou pak zejména jezero Apolakkia na západě ostrova a přírodní park Sedmero pramenů, který je tvořen vyvěrajícími prameny místní říčky a vodopádem a turisté zde mohou sledovat i některé druhy ryb a dalších vodních živočichů.

Díky své poloze na rozmezí hned tří litosférických desek – africké, arabské a eurasijské – rozhodně není pro Rhodos zemětřesení cizím pojmem. Právě tento přírodní jev se stal osudným pro slavný Rhodský kolos a působilo problémy obyvatelům ostrova i napříč dalšími staletími. Poslední silnější zemětřesení, které si vyžádalo jednu lidskou oběť proběhlo na Rhodu v roce 2008. Jeho síla byla více než šest stupňů Richterovy škály.

Navzdory pravděpodobnosti zemětřesení je šance na tsunami na Rhodu malá, a to díky velké hloubce epicenter. Vlna tsunami doprovázela nejsilnější zemětřesení v historii Rhodu na konci patnáctého století. To si vyžádalo několik desítek tisíc obětí a vlna (ne příliš vysoká) zničila několik lodí kotvících na březích ostrova. (Rhodos – Kalimera, online)

2.3 Obyvatelstvo ostrova

Podle loňského sčítání lidu žije na Rhodu téměř 130 tisíc obyvatel. V hlavním městě ostrova pak zhruba padesát tisíc, což z něj dělá třetí největší řecké ostrovní město (po Heraklionu a Chanii na Krétě). Dalšími nejvíce zalidněnými městy jsou lalysos (po metropoli jediné město s více než deseti tisíci obyvateli) a Kremasti (mezinárodní letiště), které se nacházejí v těsné blízkosti hlavního města a letiště na severozápadním pobřeží ostrova.

Z turisticky populárního východního pobřeží jsou nejvíce obydlená města Afandou a Archangelos (obě kolem šesti tisíc obyvatel), když v polovině cesty mezi nimi leží oblíbené letovisko Kolymbia. V historicky významném Lindosu pak žije jen tisícovka obyvatel. I přesto je druhou největší obcí jižní poloviny ostrova, když tou největší je nedaleké letovisko Lardos se čtrnácti sty obyvateli.

Naprostá většina místních obyvatel Rhodu jsou pravoslavné víry stejně jako ve zbytku Řecka. Na ostrově turisté naleznou spoustu pravoslavných chrámů a v průběhu roku mohou být svědky oslav tradičních svátků. Na ostrově žijí i několikatisícové menšiny katolíků a muslimů, jejichž svatyně stojí v hlavním městě.

V rhodské metropoli také stojí už od počátků vlády Osmanů synagoga, která je udržována členy místní židovské komunity, jejíž početnost se odhaduje na několik desítek věřících. Díky rozsáhlé rekonstrukci v ní mohou návštěvníci najít židovské muzeum. (Rhodos – Wikipedie, online)

2.4 Turismus a infrastruktura

Není překvapením, že počet návštěvníků ostrova za rok výrazně překonává počet jeho stálých obyvatel. Vzhledem k ne úplně kvalitní práci se statistikou z řecké strany není jasné, kolik přesně turistů na Rhodos každoročně přijede. Podle statistiky serveru Statista, která však zahrnuje pouze mezinárodní přílety (a nikoliv turisty, kteří přicestují lodí nebo vnitrostátním leteckým spojem) na Rhodos přicestovalo v posledním předcovidovém roce 2019 více než 2,3 miliony turistů.

V dalších dvou letech přišel celkem výrazný propad. Dohromady za roky 2020 a 2021 přiletěly na Rhodos jen dva miliony dovolenkářů. Letos se ovšem dá očekávat návrat k číslům před vypuknutím pandemie či dokonce k jejich pokoření. Rhodos je na základě těchto statistik druhým nejvíce navštěvovaným ostrovem Řecka (po Krétě). (Rhodes: international air arrivals 2021, online)

Mezinárodní letiště – Diagoras Airport – se nachází na severu ostrova v těsné blízkosti hlavního města a je pojmenováno po básníkovi Diagorovi. Má jeden terminál, který je rozdělen na odletovou a příletovou budovu a patří navzdory svým poměrně malým kapacitám mezi ty nejvytíženější v celém Řecku (4. místo po Athénách, Heraklionu a Soluni). (Rhodos – Wikipedie)

Na letišti operuje velká spousta leteckých společností z celé Evropy, díky čemuž se na Rhodos můžou bez přestupů dostat obyvatelé celého starého kontinentu, a také Izraele. Většina pravidelných letů má ovšem sezónní charakter. Mimo sezónu je letiště využíváno minimálně. Létá odtud několik místních aerolinií, a to pouze v rámci Řecka.

Pro turisty, kteří přiletí na Rhodos na vlastní pěst, a nikoliv s využitím služeb cestovní kanceláře jsou k dispozici autobusy, které po celý den jezdí pravidelně na trase mezi letištěm a hlavním městem ostrova. K dispozici jsou též taxíky a půjčovny aut.

Ty mohou turisté využít na cesty do vnitrozemí nebo na odlehlejší pláže, kam se autobusovou dopravou nedostanou. Silniční síť na ostrově je poměrně rozsáhlá, avšak ne vždy zcela kvalitní. Z hlavního města přes nejoblíbenější letoviska Faliraki, Afantou až do Kolymbie (tj. cca 21 km) vede hlavní dvouproudá silnice, která se zužuje do jednoho pruhu právě v Kolymbii a pokračuje ještě dalších třicet kilometrů podél východního pobřeží na jih do Lindosu.

Zbytek dopravní infrastruktury je tvořen cestami různých kvalit a zpravidla bez krajnice, což může při horším počasí (které je ovšem na Rhodu výjimkou) přidělat problémy. Cestičky v horách ve vnitrozemí jsou často šotolinové a záleží především na autě, kam až se návštěvník ostrova dostane.

Autobusová doprava na ostrově je zajišťována dvěma společnostmi. Zatímco Roda obsluhuje téměř výhradně pouze západní pobřeží ostrova a jeho hlavní město, KTEL se zaměřuje na dopravu na východním pobřeží ostrova. Obě společnosti provozují spoustu autobusových linek, takže přemisťovat se po Rhodu tímto dopravním prostředkem je také určitě jedna z možností ke zvažení.

Hojně využívána je samozřejmě také lodní doprava. K dispozici jsou cesty trajektem na některý z dalších řeckých ostrovů, na pevninu či do nedalekých tureckých letovisek – Marmarisu a Fethiye. Populární jsou mezi turisty zejména jednodenní výlety na nedaleký ostrůvek Chalki.

Ten se i přes skutečnost, že je obývaný pouze pěti stovkami obyvatel a dlouhý necelých deset kilometrů, může pochlubit přístavem, do něhož plují lodě ze spousty řeckých ostrovů i z pevniny. Důvodem je totiž jeho rostoucí popularita, a to zejména díky jeho malebnosti a klidu, který i přes rostoucí počet turistů může stále nabídnout. Je zároveň pro Rhodos nejbližším obydleným ostrovem, když nejkratší vzdálenost vzdušnou čarou mezi nimi je devět kilometrů. Cesta lodí zabere hodinu a pár minut. (Rhodos – Kalimera, online)

2.5 Turisticky nejzajímavější místa ostrova

2.5.1 Hlavní město Rhodos

Historii i demografii hlavního města jsem se již ve své práci věnoval. Nyní se podíváme na jeho největší turistická lákadla. Svým způsobem už od dob johanitů, ale především pak od té doby, co Rhodos patřil Osmanské říši bylo jeho hlavní město rozděleno hradbami. Zatímco uvnitř hradeb mohli žít pouze Turci a židé, za nimi se samovolně vytvořilo tzv. nové město, které bylo tvořeno řeckým obyvatelstvem, jejichž pohyb uvnitř hradeb starého města byl výrazně omezen. Hlavní památky pak pochopitelně najdeme uvnitř hradeb. (Lingea, 2017)

Staré město

Jednou z nejvýznamnějších je Palác velmistrů. Tato majestátní stavba je i navzdory chátrání dlouhému několik staletí pořád dominantou starého města. Palác postavený ve 14. století johanity byl ze strany Turků přehlížen a využíván pouze jako vězení a stáje pro koně. Po zisku ostrova Italy došlo k výrazné rekonstrukci, která ale nekopírovala původní podobu paláce a byla při ní částečně použita výzdoba dovezená z jiných částí souostroví.

I díky této nekvalitně provedené rekonstrukci potřebuje palác v posledních desetiletích spoustu nákladných a častých oprav. Řekové jej přitom chtěli už před sto lety zbourat a zahájit na jeho místě archeologické práce směřující k nalezení původního chrámu z dob starověku, který se má nacházet pod samotným palácem. (Lingea, 2017)

V dnešní době slouží palác, zdobený zevnitř mozaikami s motivy antického Řecka a zvenčí bytelným kamenným obložením, především jako místo trvalých i krátkodobých výstav zaměřených zejména na historii ostrova. Trvalá expozice je pak zaměřena především na antické období a její druhá část na éru vlády johanitů.

Významnou stavbu odkazující pro změnu na osmanskou nadvládu nad ostrovem je Sulejmanova mešita, která byla postavena bezprostředně po dobytí ostrova a pojmenována na počest tehdejšího sultána Sulejmana Nádherného. Na začátku devatenáctého století ovšem prošla významnou rekonstrukcí, při níž byl přistaven minaret, a také změnila svou vizáž. Od té doby je totiž mešita, která již neslouží svým původním účelům, růžového zbarvení. (Rhodos – Kalimera, online)

Na opačné straně starého města se nachází již od šestnáctého století židovská čtvrť se synagogou Kahal Shalom. Nedaleko ní leží druhá hlavní židovská památka Rhodosu – náměstí Židovských mučedníků, které odkazuje na zdejší židy, kteří byli deportováni do Osvětimi po zabrání ostrova Němci na konci druhé světové války. Smrt těchto téměř dva tisíce rhodských židů připomíná několikajazyčný památník uprostřed náměstí.

Při popisu starého města nesmíme zapomínat na jeho snad nejcharakterističtější rys – hradby. Ty byly vybudovány už na konci patnáctého století johanity, kteří očekávali útok ze strany Osmanské říše, a navázaly na dosavadní ne úplně kvalitní opevnění z dob Byzantské říše.

Hradby jsou rozděleny na osm úseků, když každý z nich měl na starost jiný oddíl (langue) na základě jeho národnosti. Každý úsek měl také po jedné bráně. Samozřejmě byl také hradební příkop a do něj vedoucí tunely. Brány byly pojmenované na základě svého umístění či podle svatých nebo velmistřů. Po dobytí ostrova byla mimochodem brána, kterou poprvé vcházel do starého města sultán Sulejmán, natrvalo (až do doby italské nadvlády) uzavřena.

Jedním z nejdůležitějších náměstí v rámci starého města je Platia Mousiou (neboli Muzejní náměstí). Nacházejí se v něm hlavní muzea ostrova. Nejvýznamnějším z nich je Archeologické muzeum sídlící v budově johanitské nemocnice. Jak už název objektu napovídá – nacházejí se zde především starověké předměty nalezené archeology napříč celým ostrovem.

Návštěvníky ovšem nadchne vedle těchto předmětů také budova sama. Její interiéru je zachován v původním stylu. Johanité si na jejím vzhledu velmi zakládali i proto, že byla v rámci celé Evropy vyhlášena a zdejší lékaři léčili obyvatele celého kontinentu. Budova, která moc výrazných rekonstrukcí nedoznala je stále ve velmi zachovalém stavu. (Lingea, 2017)

Nové město

Neméně zajímavé ovšem na památky chudší je nové město – tedy část rhodské metropole budovaná především řeckým obyvatelstvem v dobách turecké nadvlády. Nové město vzniklo spojením několika původně samostatně fungujících osad na periferii hlavního města.

Jeho součástí je přístav Mandraki, který byl v antických dobách hlavním přístavem ostrova. Podle legendy také stál nad vjezdem do jeho doků rhodský kolos, pod jehož rozkročenými nohama měly lodě vplouvat do přístavu. V těchto místech dnes nalezneme sochy jelena a laně. Ve skutečnosti však Héliova obří socha nejspíš stála dál od moře, a to v blízkosti dnešního Paláce velmistřů.

Přístav sice i dnes plní svou původní roli, ale s tím rozdílem, že je kotvištěm pro soukromé plachetnice či menší trajekty (plující mezi Rhodem a Lindosem či na blízké ostrůvky) a pro lodní dopravu je stěžejní nový přístav Akandia. Ten se nachází východně od starého města a pro turisty přijíždějící na Rhodos trajektem například z řecké pevniny poskytuje místo prvního kontaktu s ostrovem.

V blízkosti Paláce velmistřů ovšem už za staroměstskými hradbami nalezneme tržnici Nea Agora. Je jednou z budov, jejíž vzhled byl ovlivněn působením Italů na Rhodu. Nová tržnice (jak zní její překlad z řečtiny) byla původně tradičním tureckým bazaarem, ale nový pánové ostrova ji v první polovině dvacátého století přestavěli do v té době velmi populárního stylu art deco, což svým způsobem „odnesla“ i řada dalších staveb na Rhodu i na okolních ostrovech.

Stavba má rozlehlé vnitřní nádvoří, v němž se nachází řada restaurací a stánků. Je zde také sympaticky vysazena spousta stromů, takže prodejci i zákazníci nemusejí tolik trpět v horkých letních dnech sluneční září. (Rhodos – Kalimera, online)

Jedním ze dvou míst ostrova, kde se Egejské moře potkává s tím Středozezemním je i jeho nejsevernější cíp, a to pláž Elli. Turisté, kteří chtějí si projít celý její úsek podél pobřeží musejí urazit zhruba kilometr a půl.

Nejvýznamnější pláž hlavního města ostrova ale nenabízí pouze koupání v moři. Už téměř sto let zde totiž stojí mořské akvárium, kde mohou návštěvníci pozorovat spoustu mořských živočichů, kteří jsou pro tuto oblast typičtí. Interiér navíc svým vzhledem připomíná podmořskou jeskyň, což zážitek z prohlídky ještě umocní. Budova je ovšem také důležitým bodem pro podmořský výzkum, protože je hlavní hydrobiologickou stanicí ostrova.

Naopak na jižní straně pláže se nachází místní kasino. Sídí v hotelu Albergo delle Rose a je považováno dokonce za jedno z největších v celém Řecku. Místo ocení ovšem i nehráči, a to díky kráse samotné (historické) budovy hotelu a okolním zahradám. Prostory kolem hotelu jsou pak doplněny venkovními zahrádkami restaurací a jeho hostům přijde vhod i těsná blízkost pláže.

Poslední zastávkou v rámci hlavního města ostrova bude více než stometrový vrch, který se tyčí na jihozápadní straně metropole. Ačkoliv nese jméno britského admirála Smithe, který na ostrově působil v dobách napoleonských válek, je znám více jako Akropolis. Na samotném vrcholku se nacházejí pozůstatky Apollonova chrámu, který byl částečně rekonstruován Italy. Těm se podařilo vztyčit dórské sloupy, které chrám tvořily. Jsou však v současnosti obehnány lešením. Areál je volně přístupný turistům. V jeho blízkosti leží i ruiny chrámu Athény a Dia.

Pod ruinami chrámu se nacházejí poměrně zachovalé pozůstatky starověkého divadla Odeon pro téměř tisícovku diváku a rhodského olympijského stadionu, který je přes 200 metrů dlouhý. Stadion i divadlo bývaly dějišti kulturních a sportovních akcí při příležitosti dnů oslav boha Héliá. (Rhodos – Kalimera, online)

2.5.2 Město Lindos

Historicky druhým nejvýznamnějším městem ostrova je Lindos. Ten byl před výstavbou dnešního hlavního města nejlépe fungujícím ze třech tehdejších městských států ostrova. Založen byl již před třemi tisíci lety a svého největšího rozmachu se dočkal v šestém století za vlády tyrana (pouze panovnický titul, nikoliv dnešní význam) Kleoboulose, který byl jedním z tzv. sedmi mudrců antiky.

Kleoboulos Athénin chrám nad Lindem. Jedná se jednu z nejvýznamnějších památek ostrova a je jedním z důvodů pro umístění Lindu a okolí na seznam UNESCO. Ačkoliv se zdejší Akropole s chrámem nachází v těsné blízkosti městečka, je výstup na ni – zejména v létě – poměrně namáhavý.

Na cestu autem na vrchol tyčící se nad městečkem mohou turisté zejména díky neexistující silnici zapomenout. Populární je v Lindosu doprava na oslech, kterou mohou turisté v případě cesty k pozůstatkům chrámu využít.

Na samotném vrcholu se mohou turisté kochat krásným výhledem na Středozemní moře i na pozůstatky chrámu, které čítají spoustu sloupů v různém stádiu zachovalosti, a také zbytky johanitského opevnění, od něhož mohou být turisté svědky krásného výhledu na městečko Lindos a Lindský záliv na severozápadě a na malebnou zátoku sv. Pavla nebo pozůstatky starověkého divadla (které jsou zde ve výrazně horším stavu než v hlavním městě) z jižní strany.

Uvnitř hradeb najdeme také pozůstatky byzantského kostele sv. Jana a paláce velitele pevnosti z dob johanitů. Pod hradbami se nachází vyhlídkové místo přímo na hraně útesů nad Středozemním mořem. (Lingea, 2017)

Významnou památkou za hranicemi pevnosti je mj. pravoslavný kostelík zasvěcený sv. Pavlovi na břehu stejnojmenné zátoky. Ta je téměř celá obehnaná skalisky, avšak maličký průliv o délce necelých třiceti metrů ji spojuje s mořem. Ten měl podle legendy vzniknout tak, že ve chvíli, kdy za bouře apoštol na Rhodos se svou lodí přistával, udeřil do skalisek blesk, který dokázal vytvořit mezeru mezi nimi, a sv. Pavel tak mohl bez problémů přistát. (Rhodos – Kalimera, online)

Vedle Akropole je Lindos známý svou typickou architekturou. Typickým bílým domečkům Lindos též vděčí za příslušnost na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Většina z nich byla postavena v sedmnáctém století a patřily významným námořníkům osmanského námořnictva, odkud jsou také jejich názvy – kapitánské domy. V dnešní době slouží řada z nich jako restaurace, prodejny suvenýrů či ubytovací zařízení (zejména ty luxusnější s většími zahradami a bazény).

Romantičnost města Lindos se poněkud vytrácí zásluhou davů turistů v letních měsících. Ty sem neproudí jen kvůli prohlídce akropole, fotkám z vyhlídek či procházkám v úzkých uličkách. Lindos je také proslulý svými plážemi.

Největší pláž se nachází v Lindské zátoce, která je typická svou průzračnou vodou a pozvolným vstupem do vody. Pláž Lindos je dlouhá několik set metrů a je hlavní pláží města. Kus cesty na sever se nachází kamenitá pláž Vlycha, která je pro změnu hlavní pláží letoviska Lindos. Podél ní se nachází řada ubytovacích i stravovacích zařízení. V těsné blízkosti městečka se nachází i pláž sv. Pavla ve stejnojmenné zátoce. Ta leží v krásném prostředí mezi skalami, ale vzhledem ke své malé rozloze je v letních měsících často přeplněná. (Rhodos – Kalimera, online)

2.5.3 Další památky napříč ostrovem

Nejen ve dvou nejvýznamnějších městech ostrova se nacházejí významné památky. Ty další můžeme najít po obou stranách Rhodu.

Klášter Tsambika

V těsné blízkosti jedné z nejkrásnějších pláží Rhodu se tyčí na vrcholku ve výšce přes tři sta metrů nad východním pobřežím ostrova klášter Tsambika. Ten pochází z devatenáctého století, avšak počátky tohoto poutního místa, které zde bylo původně tvořené kostelíkem, se datují až do sedmnáctého století.

Důležitosti nabývá především na začátku září při svátku narození Panny Marie. Během něj zde totiž míří mladé ženy, které se po cestě, která je tvořena třemi sty schody, na vrcholek ke kapli modlí, aby byly plodné a mohly mít dítě. Tento zvyk se odkazuje na dlouhou tradici, k níž se vážou dvě legendy.

Podle té první se dostavil v noci jistý místní muž na vrcholek poté, co uviděl odtud v noci svítit záři. Spatřil zde ikonu Panny Marie, které slíbil, že pokud jeho manželce bude požehnáno narozením potomka, postaví zde klášter. To se skutečně stalo a šťastní manželé pojmenovali holčičku Tsambika. Ke klášteru, který zde muž nechal vystavět, pak začaly putovat ženy z celého ostrova s tím, že pokud se jich modlitby vyplnily, pojmenovaly své potomky též Tsambika či Tsambikos.

Druhá legenda je podobná. Na zdejší pláži se jednoho dne měla objevit ikona z kostela na Kypru. Zdejší rybáři ji odvezli zpět, ovšem na druhý den se ikona znova objevila na Rhodu, což se několik

dalších dní opakovali. Obyvatelé nedalekých vesnic se tak rozhodli postavit kostel v údolí pod vrcholkem, ale ikona z něj zmizela nahoru.

Nakonec tedy bylo rozhodnuto o stavbě kláštera s kaplí na vrcholku, ovšem vzhledem k náročnému výstupu musely pomáhat s dopravováním stavebního materiálu také ženy. Ty z nich, které byly bezdětné, po dokončení stavby otěhotněly. Zbytek příběhu už je podobný jako v případě první legendy. Do kaple začala proudit procesí a jména potomků byla zasvěcena tomuto kouzelnému místu.

Zájemci o jeho návštěvu se zde musejí dopravit po asfaltované leč poměrně úzké cestě, na kterou odbočí z ostrovní magistrály, která tímto údolím vede. Auto nechají turisté zaparkované u zdejší restaurace, odkud musejí nahoru již po svých po zmiňované cestě tvořené schody. Odměnou jim budiž nádherný výhled jak na záliv s pláží, tak i na zelené zalesněné okolí, které je důkazem toho, že Rhodos je označován nejen jako věčně slunečný, ale i jako zelený ostrov. (Rhodos – Kalimera, online)

Filerimos

Historicky velmi významným místem pro Rhodos je Filerimos. Návštěvníci tu mohou nalézt pozůstatky starověké akropole, byzantskou kapli i velmi zachovalý klášter. Na jeho místě byla již v pátém století vystavěna bazilika, na niž klášter navazuje. Dochovaly se vnitřní mozaiky a křtitelnice.

Klášter Panny Marie, který zde stojí dodnes byl vystavěn johanity v gotickém stylu ve třináctém století. Během osmanské nadvlády zde sídlily stáje a jeho budova byla poměrně poničena. To se změnilo za nadvlády Italů, kteří jej významně rekonstruovali a v jeho blízkosti vybudovali křížovou cestu zakončenou dvacetimetrovým křížem, pod nímž se nachází krásná vyhlídka, ze které mohou návštěvníci komplexu pozorovat severozápadní pobřeží ostrova včetně letiště.

Ve druhé polovině devatenáctého století zde byly zahájeny vykopávky, které odhalily pozůstatky chrámu ze třetího století před naším letopočtem. Vedle jeho základů, které leží v těsné blízkosti kláštera byla odkryta i kašna, která je ještě starší než chrám samotný, ale už několik desítek let je k ní zakázaný přístup.

Turisté se zde dostanou autem či pěšky z nedalekého městečka Ialysos, které bylo jedním ze tří původních městských států na ostrově. (Rhodos – Kalimera, online)

Kamiroi

Na západní straně ostrova leží jeho další významné místo. Je jím město Kamiroi, jehož pozůstatky poskytnou turistům velmi věrnou ukázkou života ve starověku. Samotné město bylo založeno již v polovině patnáctého století před naším letopočtem, ale bylo výrazně poškozeno zemětřesením, jež postihlo Rhodos ve třetím století před Kristem.

Pohyb návštěvníků města je soustředěn do jeho hlavní ulice, kterou lemují pozůstatky domů dávných obyvatel Kamiru. Při vstupu do areálu města leží rozlehlá agora – tedy náměstí, kde se diskutovalo o politice. V její blízkosti se nacházejí i pozůstatky chrámu. Jak již bylo zmiňováno, prostřední (nejzachovalejší) část patří příbytkům tehdejších obyvatel města. Většina domů byla klasického čtvercového typu.

Výhled na město a nedaleké pobřeží pak nabízí akropole s pozůstatky téměř tři tisíce let starého Athénina chrámu. V její blízkosti se také nacházel krytý rezervoár, který propracovaným potrubním systémem rozváděl již od šestého století před našim letopočtem vodu do celého města.

Pár stovek metrů pod starověkým městem leží kamenitá pláž, která díky absenci ubytovacích zařízení v okolí bývá poměrně prázdná, a tak návštěva zachovalého starověkého města a pláže s dobře hodnocenými tavernami může být pro turisty příjemným zážitkem. (Lingea, 2017)

Hrady Monolithos a Kritinia

Jižně od Kamiru se nacházejí pozůstatky dvou středověkých johanitských hradů. Severnější z nich Kritinia je výrazně zachovalejší. Návštěvníci mohou kdykoliv vstoupit do jejich hradeb, které jsou stále z velké části bez znatelného poškození.

Vnitřní část zříceniny už ovšem nakousl zub času poměrně výrazněji a vedle sedm století staré architektury a krásných výhledů zde můžeme obdivovat i místní faunu a flóru. Na Kritinii tak lze spatřit často rhodské draky, kteří se po hradu pohybují ve škvírách opevnění. Na obvodové zdi u vstupu dovnitř jsou stále k vidění erby johanitských velmistřů.

Stejně jako Kritinia ani Monolithos nebyl nikdy dobyt. Přesto je však v současnosti ve výrazně horším stavu. Návštěvníci zříceniny mohou vidět pouze části zdi a opevnění, což je ve srovnání se stejně starou Kritinií poněkud překvapivé. Uvnitř areálu bývalého hradu se ovšem nachází tradiční pravoslavná bílá kaple.

Zhruba v polovině cesty mezi oběma zříceninami se nachází vesnička Sianna. Ta je po celém ostrově známá pro produkci tradiční rhodské pálenky souma, která se destiluje ze zbytků po vylisování hroznových bobulí na víno. Nápoj má přes čtyřicet procent alkoholu a Sianna je jediným certifikovaným místem na ostrově pro její výrobu. (Rhodos – Kalimera, online)

2.5.4 Přírodní atraktivity ostrova

Nyní se zaměřím na přírodní atraktivity ostrova. Rhodos je známý především pro své krásné pláže. Ty ovšem nejsou tím jediným, co může nabídnout.

Údolí Motýlů Petaloudes

V severozápadní části ostrova se rozléhá turisticky nejatraktivnější vnitrozemní místo ostrova. Jedná se o údolí Motýlů. Ve zdejších lesích žijí miliony motýlů druhu přástevník kostivalový, jenž je typický svým černo-oranžovým zbarvením.

Turisté se také mohou kochat krásnou krajinou tvořenou i potůčky a vodopády. Přírodní rezervaci Petaloudes turisté procházejí po uměle vytvořené poznávací stezce. Samozřejmě je také, že údolí je součástí programu EU NATURA 2000. Rezervace návštěvníkům nabízí i malé muzeum, kde naleznou spoustu zajímavých informací o zdejších motýlech a mohou si prohlédnout i jejich líheň. (Lingea, 2017)

V těsné blízkosti údolí se nachází Rhodská farma. Ta je přístupná i turistům, kteří si zde mohou prohlédnout i nakrmit různé druhy zvířat, a to včetně těch exotických jako pštrosy, velbloudy či klokany. Návštěvníci si mohou dokonce přímo projít výběh pštrosů a za dohledu zdejšího

průvodce s pštrosi i interagovat. Restaurace u farmy pak nabízí dokonce i pštrosí či kančí maso. (Farma of Rhodes, online)

Na pětisetmetrovém vrcholku nad údolím se nachází klášter Kalopetra z osmnáctého století. Jeho sbírky čítají i benátské církevní knihy též z osmnáctého století. Nacházejí se zde i několik gotických předmětů ze století čtrnáctého.

Sedmero pramenů (Epta Piges)

Na východním pobřeží nedaleko letoviska Kolymbia se nachází na poměry Rhodu poměrně neobvyklý úkaz, a to sladkovodní oáza, kterou tvoří nevysychající řeka Loutanis a jejich sedm pramenů (odtud název).

Turisté si zde mohou zkusit netradiční zážitek, kterým je cesta tunelem říčky do nedalekého jezírka, kam se prameny vlévají. Tunel je vysoký pouze 2,5 metru a na šířku to také není žádná sláva. Jeho návštěvníci se navíc neustále brodí v tekoucí vodě a uvnitř tunelu není osvětlení, čemuž se musí uzpůsobit vybavení. Jeho délka je 200 metrů.

Lze ovšem zvolit i jinou cestu k jezírku, která vede okolní přírodou. Všichni, kteří zde pak dorazí mají jedinečnou možnost sladkovodního koupání, které jinde na ostrově k dispozici není. Součástí této rezervace je pak hráz s vodopádem. Pozornosti turistů také neuniknou všudypřítomní pávi. (Rhodos – Kalimera, online)

Prasonisi

Rhodos se může pochlubit hned dvěma místy, kde se potkávají Egejské a Středozemní moře. O nejsevernějším bodu ostrova – tedy pláži v jeho hlavním městě – již řeč byla. Nyní se podíváme na nejjihnější bod – Prasonisi.

Tento ostrov býval dříve pevnou součástí Rhodu, ovšem před čtvrt stoletím se následkem bouřek částečně odtrhnul. Nyní Prasonisi a Rhodos spojuje dlouhá pláž, kterou z každé strany omývá jiné moře, a během přílivu se zde pak setkávají. Prasonisi tak bývá označováno za „místo polibku dvou moří.“

Díky tradičně silnému větru ze severní strany ostrova, který panuje i tady, je toto místo rájem pro milovníky vodních sportů. Těmi nejpopulárnějšími jsou windsurfing a kitesurfing. Vyzkoušet si je zde může opravdu každý, protože k dispozici jsou i instruktoři. Na obrázcích je vždy už na první pohled patrný rozdíl v barvě mezi oběma moři. Klidnější Středozemní moře skýtá čistší a tmavší barvu než větry více rozbouřené Egejské.

Na pláži je ovšem díky otevřenosti z obou stran větrno úplně všude. Ti, co se nepřijeli na Prasonisi pouze vykoupat nebo věnovat vodním sportům, mohou vyrazit na jih na samotný ostrov, v jehož jižním cípu se nachází maják ze druhé poloviny devatenáctého století. Ten je postavený v nejjihnějším cípu Rhodu v klasickém stylu podobném zdejším bílé zbarveným budovám a už několik desetiletí funguje automaticky bez lidské obsluhy.

Maják je od pláže vzdálený zhruba dva kilometry a v horkých letních měsících může i tato poměrně krátká vycházka dát turistům hodně zabrat. Odměnou těm, kteří ji podstoupí jsou pak krásné výhledy (při dobré viditelnosti až na ostrov Karpathos ležící zhruba v polovině vzdálenosti mezi Rhodem a Krétou) a společnost zdejších divokých koz.

Od nejsevernějšího bodu ostrova – pláže Elli jej dělí 77 kilometrů vzdušnou čarou. Vede k němu šotolinová cesta a dostat se sem autem je možné při odlivu. Návštěvníkům Prasonisi je k dispozici rozlehlé parkoviště v těsné blízkosti pláže tak, aby si mohli přivést veškeré potřebné vybavení. (Lingea, 2017)

Atavyros

Pro ty, kteří vedle koupání v moři vyhledávají i horské výstupy je ideálním vrcholem k pokoření nejvyšší hora Rhodu Atavyros. Ten se nachází v centrálně-západní části ostrova a je vysoký 1215 metrů.

Na jeho vrcholu se nachází radar, a především základy Diova chrámu, který zde byl postaven již v dobách pradávne minojské civilizace. Vybudovat jej nechal jeden z krétských králů, a to schválně na Atavyru, protože je jediným bodem ostrovu, odkud lze vidět (za vhodného počasí) na Krétu.

Na Atavyros vede překvapivě cesta, která je z velké části asfaltovaná, a tak lze až na samotný vrchol vyjet autem. Poněkud dobrodružnější cestu na vrchol nabízejí značené trasy, které začínají ve vesnici Embonas ležící na úpatí hory. Trasy jsou často poměrně prudké a turisté také musí myslet na dostatek kapalin a ochranu proti slunci. Možností je pak samozřejmě i výstup po cestě pro auta. (Lingea, 2017)

Vodní nádrž Apolakkias – Rhodescape Park

Na jihozápadě ostrova nedaleko zřícenin hradu Monolithos se nachází uměle vytvořená vodní nádrž Apolakkias. Jedná se o krásné malebné místo ve vnitrozemí, které ještě stále nebylo nijak výrazně poznamenáno turismem a může nabídnout návštěvníkům příjemné zpestření dovolené.

Nádrž není nikterak velká – s nedalekou Gadourou, která pitnou vodou zásobuje hlavní město ostrova, se velikostně nemůže vůbec srovnávat. Na rozdíl od ní je však přístupná turistům, a to ke spoustě různých aktivit (samozřejmě s výjimkou koupání).

Zdejší Rhodescape Park nabízí spoustu možností k trávení aktivní dovolené. Turisté si mohou vypůjčit kolo a vyrazit na okruh kolem nádrže. Možnost je také cesta na koni s instruktorem. Napříč nádrží je také nataženo lano, které slouží zájemcům o pohled na jezero shora na ziplinu.

Apolakkias je také možno proplout skrz naskrz na kajaku, které tu jsou hodně využívány a každoročně se zde konají i závody na nich. Zvlášť atraktivní je výlet kajakem ke zdejšímu kostelíku, který se nachází na břehu nádrže a ve chvíli, kdy voda trochu stoupne, je částečně pod ní. V horkých letních měsících se ale dá do něj vstoupit i suchou nohou bez nutnosti použít kajak. (RhodEscape Outdoor Experiences Rhodes, online)

3 Nabídka zájezdů

Nyní se budu věnovat samotné nabídce zájezdů. Pro svou seminární práci jsem vybral dvě varianty sportovně-poznávacího zájezdu na Rhodos. Ty se od sebe liší ročním obdobím, protože Rhodos je určitě místem, který má co nabídnout po celý rok, avšak tento potenciál zůstává stále nevyužitý.

3.1 Zájezd na začátku jara

Vzhledem k velmi větrné a deštivé zimě je ideální mimosezónní možností dovolené na Rhodu začátek jara – v tomto případě přelom března a dubna. Teploty se pohybují těsně pod dvaceti stupni a deštivých dnů již moc nebývá. V této době navíc bývá ostrov téměř bez turistů, což někteří cestovatelé také mohou považovat za výraznou výhodu. Termín zájezdu je 27.3.-3.4.

Teplota moře však ani touto dobou není určena ke koupání, takže na své si přijdou pouze skuteční otužilci. Počasí je ovšem vhodné k absolvování pěší turistiky a cykloturistiky i k poznávání zdejších památek. Zejména na tyto činnosti je mimosezónní zájezd zaměřen. Kapacita zájezdu je osm účastníků.

Jelikož mimo sezónu není přímý let na Rhodos ze zahraničí možný, klienty čeká let z Vídně s mezipřistáním v Athénách při cestě tam i zpět. Doba strávená na letišti v řecké metropoli je ale krátká, takže nebude způsobovat vážnější problém. Všechny čtyři lety obsluhuje společnost Aegean Airlines.

Po ostrově se budou v závislosti na programu zájezdu účastníci pohybovat veřejnou dopravou nebo mikrobusem zapůjčeným v letištní půjčovně a řízeným průvodcem cestovní kanceláře. Ubytování budou klienti v luxusním hotelu The Ixian Grand & All Suites v Ixii – části letoviska lalyssos. Stravovat se budou formou all-inclusive (v některých dnech nahrazena balíčky připravenými hotelem).

3.1.1 Harmonogram zájezdu

1. den

10:25 Odlet z vídeňského letiště

15:15 Přílet na Rhodos, cesta z letiště na hotel, ubytování a informační schůzka

17:30 Volný program – možnost prohlídky letoviska lalyssos, kde se nachází hotel

2. den

10:00 Odjezd z hotelu na vrchol Filerimos – prohlídka kláštera, pozůstatků chrámu a vyhlídky

11:30 Odjezd zpět do hotelu a následný oběd

14:00 Odjezd z hotelu do Údolí motýlů a samostatná prohlídka rezervace a jejího okolí

16:00 Odjezd na nedalekou farmu a prohlídka s místním průvodcem

18:00 Odjezd zpět na hotel

18:30 Návrat na hotel

3. den

10:00 Odjezd linkovým autobusem do hlavního města ostrova

10:30 Příjezd do hlavního města, prohlídka města s průvodcem

- Prohlídka starého města a jeho hlavních památek, následně oběd v některé ze zdejších restaurací a přesun do nového města

15:00 Prohlídka akvária

16:00 Volný program v hlavním městě nebo návrat s průvodcem CK na hotel

4. den

7:00 Odjezd linkovým autobusem do hlavního města

8:00 Plavba lodí na ostrov Chalki

9:15 Výstup z lodi a pěší výlet po ostrově ke středověké pevnosti nebo vlastní program v okolí hlavního města ostrova

15:15 Odjezd lodě zpátky na Rhodos

16:30 Příjezd lodě, následně vlastní program

5. den

9:30 Fakultativní výlet do Rhodescape Parku

11:00 Příjezd do Rhodescape Parku – aktivity dle vlastního výběru

17:00 Odjezd z Rhodescape Parku a návštěva zříceniny hradu Kritinia po cestě

19:30 Předpokládaný návrat na hotel

6. den

8:45 Odjezd do vesnice Embonas

10:00 Příjezd do vesnice Embonas a pěší túra na nejvyšší horu ostrova Attaviros

15:00 Předpokládaný návrat do vesnice Embonas a cesta na hotel a pozdní oběd

16:00 Předpokládaný příjezd na hotel a následně volný program

7. den

9:30 Odjezd do vesnice Lindos

10:30 Příjezd do vesnice Lindos a následný výstup na Akropolis a jeho prohlídka s průvodcem CK

13:00 Návrat do Lindosu z Akropole a následný volný program s možností oběda, nákupu suvenýrů a procházky podél pobřeží s možností lehkého koupání

18:00 Předpokládaný odjezd do hotelu

19:00 Příjezd na hotel a následně volný program

8. den

3:30 Odjezd z hotelu na letiště

6:30 Odlet z Rhodu; 9:30 Přistání ve Vídni

3.1.2 Kalkulace zájezdu

Při kalkulaci se počítá s kurzem – 24,60 Kč = 1 €

Tabulka 1 - Kalkulace nákladů – zájezd jaro

Přímé náklady	Nepřímé náklady
Letenka včetně odbaveného (20 kg) zavazadla: 249 € = 6.124 Kč/os	Vypůjčení mikrobusu u firmy Rhorent: 12.946 Kč
Ubytování formou all-inclusive ve dvoulůžkovém pokoji: 10.763 Kč/os	Náklady na naftu: spotřeba Peugeot Traveller: cca 7 l/100 km; předpokládaný počet odjetých km: 247 km; cena nafty v Řecku: 45,8 Kč/l => 799 Kč
Cesta lodí na ostrov Chalki + Vstupy: 1.949 Kč/os	Náklady na průvodce: 6.124 + 17.436 (ubytování pro jednoho ve 2lůžkovém pokoji) + 1.038 (cesta lodí na ostrov Chalki) + 0 + 10.000 (plat) + 180 + 2.700 (kurzovní riziko) + 2.224 = 39.702 Kč
Hromadná doprava: 180 Kč/os	
Kurzovní riziko: 1.902 Kč	
Celkem: 20.918 Kč	Celkem: 53.447 Kč

Tabulka 2 - kalkulace stravného – zájezd jaro

Výpočet stravného	
1. den	40*24,6=984 => 2/3 z 984=650; pouze večeře => 423 Kč
2. – 7. den	All inclusive – 75 % z 984 Kč kráceno => 246 Kč (*6 dnů)
8. den	Bez jídla – 1/3 z 984=325 Kč

Tabulka 3 - výpočet ceny – zájezd jaro

Výpočet celkové ceny	
Přímé náklady na osobu	20.918 Kč
Nepřímé náklady na osobu	6.681 Kč
Celkem: 27.599 Kč	
Marže CK (15 %)	4.140 Kč
DPH z Marže CK	869 Kč
Celkem: 5.746 Kč	
Celková cena	32.608 Kč
Prodejní cena	32.690 Kč

Cena nezahrnuje cestovní pojištění, fakultativní výlet v pátý den zájezdu a stravu mimo hotel

3.2 Zájezd v létě

Pro Rhodos typická je pochopitelně letní dovolená. Jejím aktivním pojetím se bude zabývat můj druhý připravený zájezd.

Některé aktivity budou skrz tradičně horké letní počasí na ostrově vynechány a nahrazeny těmi vodními, které se zase naopak kvůli chladnému moři dají provozovat pouze v teplých měsících. Ty budou určeny jak pro začátečníky, tak i pro pokročilé.

Začátek zájezdu je identický s tím jarním. Klienti si budou moci prohlédnout starověké vykopávky se středověkým klášterem na vrcholku Filerimos. Následně se podívají do (v každém ročním období krásného) Údolí motýlů, a také na nedalekou farmu.

V následujícím dni navštíví hlavní město ostrova se vším, co k němu patří. Následně se podívají na známé místo střetu dvou moří do Prasonisi, kde si vyzkouší kitesurfing. Neméně atraktivní nabídku vodních sportů nabídne i středisko v Lardosu, nedaleko něhož se nachází malebný Lindos, jehož prohlídka je také součástí programu.

Poněkud uvolněnější program nabídne předposlední celý den zájezdu, kdy se jeho účastníci podívají do Kolymbie a její rezervace Sedmero pramenů. Výhledy se budou moci kochat u klášteru a kaple Tsambika, pod níž si odpočinou na zdejší krásné pláži, která patří mezi perly Rhodu.

Závěrečný den zájezdu se ponese ve znamení lehké pěší turistiky, která i v horkých srpnových dnech bude snesitelná. Odměnou jejím účastníkům bude krásná zátoka Anthonyho Quinna s malou a nepříliš rušnou pláží, kde si budou moci zájemci nad rámec programu zájezdu vyzkoušet kurz potápění.

Důvodem pro vybrání letu z (pro Čechy) poněkud vzdálenější Budapeště je jeho cena v porovnání s lety z Vídně, a především absence nutnosti přestupu. Let poskytne společnost

WizzAir. Ubytování budou klienti v tříhvězdičkovém hotelu Orion, který poskytuje stravu formou snídaně.

3.2.1 Harmonogram zájezdu

1. den

7:30 Odlet z budapeštského letiště

10:50 Přílet na Rhodos, cesta z letiště na hotel, ubytování a informační schůzka

12:30 Volný program – možnost prohlídky (koupání) letoviska Faliraki, kde se nachází hotel

2. den

10:00 Odjezd z hotelu na vrchol Filerimos – prohlídka kláštera, pozůstatků chrámu a vyhlídky

12:30 Odjezd do Údolí motýlů, oběd a následně samostatná prohlídka rezervace a jejího okolí

16:00 Odjezd na nedalekou farmu a prohlídka s místním průvodcem

18:00 Odjezd zpět na hotel

3. den

10:00 Odjezd linkovým autobusem do hlavního města ostrova

10:30 Příjezd do hlavního města, prohlídka města s průvodcem

- Prohlídka starého města a jeho hlavních památek, následně oběd v některé ze zdejších restaurací a přesun do nového města

15:00 Prohlídka akvária

16:00 Koupání na pláži Elli

19:00 Návrat na hotel linkovým autobusem

4. den

10:00 Odjezd na jih ostrova do Prasonisi

11:15 Příjezd do Prasonisi a následný oběd

13:00 Lekce kitesurfingu s lektory

14:00 Volný program – možnost pokračování v kitesurfingu, vyzkoušení windsurfingu, koupání v moři či vycházky k nedalekému majáku

18:00 Odjezd zpátky na hotel

5. den

9:30 Odjezd z hotelu do Lardosu

10:30 Příjezd do Lardosu a návštěva Water Sports Rhodos

11:00 Vodní skútry ve dvojicích a následný kurz vodního lyžování

12:30 Odjezd do nedalekého Lindosu a čas na oběd

14:15 Výstup na Akropolis a jeho prohlídka s průvodcem

16:00 Návštěva zátoky sv. Pavla a možnost koupání a prohlídky městečka

19:00 Odjezd na hotel

6. den

10:00 Odjezd do nedaleké Kolymbie

10:30 Příjezd do rezervace Sedmero pramenů, její prohlídka a možnost jediného sladkovodního koupání na ostrově

13:00 Odjezd ke klášteru Tsambika, prohlídka kaple na vrcholu a výhledů na okolí

14:00 Odjezd k jedné z nejhezčích pláží na ostrově – Tsambika beach – možnost vodních sportů, koupání a oběda

17:00 Odjezd na hotel, po zbytek dne koupání ve Faliraki

7. den

10:00 Odchod z hotelu k zátoce Anthonyho Quinna

11:15 Předpokládaný příchod k pláži – koupání, oběd ve zdejší taverně, procházky po okolí

16:00 Odchod zpět do Faliraki k hotelu

17:15 Předpokládaný příchod k hotelu a následný volný program

8. den

8:00 Odjezd z hotelu na letiště

11:00 Odlet z Rhodu; 12:30 Přistání v Budapešti

3.2.2 Kalkulace zájezdu

Při kalkulaci se počítá s kurzem – 24,60 Kč = 1 €

Tabulka 4 - kalkulace nákladů - zájezd léto

Přímé náklady	Nepřímé náklady
Letenka včetně odbaveného (20 kg) zavazadla: 7.366 Kč	Vypůjčení mikrobusu u firmy Monza Rent a Car: 17.414 Kč
Ubytování se snídaní ve dvoulůžkovém pokoji: 9.803 Kč	Náklady na naftu: spotřeba Fiat Talento: cca 6,5 l/100 km; předpokládaný počet odjetých km: 384; cena nafty v Řecku: 45,8 Kč/l => 1.145 Kč
Vstupy + vodní sporty: 4.416 Kč	Náklady na průvodce: 7.366 + 18.401 (ubytování pro jednoho ve 2lůžkovém pokoji) + 0 + 10.000 (plat) + 3.160 (kurzovní riziko) + 5.834 = 44.761 Kč
Kurzovní riziko: 2.159 Kč	
Celkem: 23.744 Kč	Celkem: 63.320 Kč

Tabulka 5 - kalkulace stravného - zájezd léto

Výpočet stravného	
1. den	40*24,6=984 Kč (bez krácení)
2. – 7. den	Snídaně – 25 % z 984 Kč kráceno => 738 Kč (*6 dnů)
8. den	Snídaně – 2/3 z 984=649 Kč; kráceno 35 % => 422 Kč

Tabulka 6 - výpočet ceny - zájezd léto

Výpočet celkové ceny	
Přímé náklady na osobu	23.744 Kč
Nepřímé náklady na osobu	7.915 Kč
Celkem: 31.659 Kč	
Marže CK (15 %)	4.749 Kč
DPH z Marže CK	997 Kč
Celkem: 5.746 Kč	
Celková cena	37.405 Kč
Prodejní cena	37.490 Kč

Cena nezahrnuje cestovní pojištění, stravu mimo hotel, využití místní hromadné dopravy, platby na plážích (případné vstupy, lehátka a slunečníky) a vodní sporty mimo harmonogram zájezdu.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit kompletní nabídku sportovně poznávacích zájezdů na ostrov Rhodos. Nabídku zájezdů jsem zpracoval v závěrečné kapitole práce s tím, že jsem vždy uvedl stručný popis každého ze zájezdů, rozepsal jsem detailněji jejich harmonogramy a na závěr jsem vytvořil cenovou kalkulaci.

Tu jsem dělal na základě skript s příklady k předmětu Cestovní ruch 1, který jsem absolvoval ve druhém ročníku. Pomohly mi též mé poznámky, na základě nichž jsem si osvěžil paměť a vzpomněl si na látku uvedeného předmětu.

Ceny byly tvořeny na základě skutečných údajů z webových stránek leteckých dopravců, pronajímatelů automobilů, dopravních společností, kulturních zařízení, společností organizujících vodní sporty nebo zprostředkovatele ubytování (Hotels.com).

Nabídka obsahuje dva zájezdy, z nichž jeden proběhne v netradičním termínu zcela mimo sezónu, a to hned na začátku jara a ten druhý v polovině srpna, kdy hlavní turistická sezóna na Rhodu vrcholí a moře je tou dobou nejteplejší v celém roce.

V rámci srovnání se nabízí zájezd cestovní kanceláře ČEDOK na konci května (tedy v období uprostřed mezi oběma „mými“ zájezdy), který ovšem kombinuje pobyt na Rhodu a dalších okolních ostrovech. Jeho cena je nižší o zhruba čtyři tisíce korun než jarní zájezd v mé práci. Důvody jsou s největší pravděpodobností nižší třída ubytování a skutečnost, že služby v rámci ceny nezahrnují plavbu lodí.

Kromě samotné nabídky zájezdů má práce obsahuje i teoretickou část, která je zaměřená na cestovní ruch jako celek – druhy a formy cestovního ruchu a jeho definice a zájezdovou činnost, její legislativní úpravu a historii. Praktická část pak pojednává také o ostrově Rhodu jako takovém, když popisuje jeho historii, současnost a geografii, a dále také jeho kulturní a přírodní atraktivitu.

Při psaní práce jsem kombinoval internetové a knižní zdroje. V teoretické části jsem se opíral především o publikaci „Management cestovních kanceláří a agentur“ a skripta brněnské Masarykovy univerzity i naší jihlavské vysoké školy. Hlavními internetovými zdroji pro tuto část práce byla část občanského zákoníku zaměřená na cestovní ruch a internetová publikace zaměřená na speciální druhy cestovního ruchu.

Pro praktickou část jsem zvolil jako zdroje knižní publikaci o Rhodu přeloženou nakladatelstvím Lingea a webovou stránku Kalimera, která se specializuje na podrobný popis řeckých ostrovů. Oba zdroje se ideálně doplňovaly, a proto se mi praktická část psala velmi dobře a svižně.

Seznam použité literatury

- EHLOVÁ, Klára: Tvorba poznávacího leteckého zájezdu do Portugalska a na Madeiru. Bakalářská práce. Vysoká škola Polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: Ing. Martina Drašarová, Ph.D.
- KOLEKTIV AUTORŮ, Cestovní ruch pro všechny. Praha. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008.
- KOLEKTIV AUTORŮ, Rhodos: inspirace na cesty. 2. vydání. Lingea, 2017. ISBN 978-80-7508-310-4.
- LINDEROVÁ, I. – SCHOLZ, P. 2014. Cestovní ruch – sbírka příkladů. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2014, 116 s. ISBN 978-80-87035-97-9.
- LINDEROVÁ, I. 2013. Cestovní ruch – základy a právní úprava. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 267 s. ISBN 978-80-87035-82-5.
- LINDEROVÁ, I. 2017. Cestovní ruch 1 – podklady k Tutoriálu pro kombinované studium. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2017.
- PALATKOVÁ, Monika. Management cestovních kanceláří a agentur. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3751-5.
- Šauer M, Vystoupil J, Holešinská A. Cestovní ruch, učební text. Brno, Czechia: Masarykova univerzita; 2015.
- https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/studijni_texty/cestovni_ruch_ePDF.pdf
- VOTOUPALOVÁ, A. Speciální druhy cestovního ruchu. 2019. ISBN 978-80-88418-30-6

Internetové zdroje

- Budapešť – Rhodos. Wizzair.com [online]. Dostupné z: <https://wizzair.com/cs-cz/lety/vyhledavac-letenek/budape%C5%A1%C5%A5/rhodos#/0/0/1/0/0/2023-08-30/2023-08-30>
- Car Rental Rhodes | Rent a Car Rhodes Airport. Car Rental Rhodes | Rent a Car Rhodes Airport [online]. Copyright © Copyright 2022 Rhorent Rent a Car Rhodes, All rights reserved [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.rhorent.com/>
- Cestovní ruch. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/obor/cestovni-ruch>
- Ferry tickets from Rhodes to Chalki | Schedules and Prices. go-Ferry | Greek Ferries & Ferry Tickets to most European destinations [online]. Dostupné z: <https://www.go-ferry.com/ferry-rhodes-chalki>
- Google [online]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/@36.4185849,28.1677143,15.23z?hl=cs>
- Historie | CEDOK. Čedok - last minute - pobytové i poznávací zájezdy - dovolená v zahraničí i tuzemsku [online]. Copyright © 2022, cestovní kancelář Čedok a.s. [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.cedok.cz/cedok/historie/>

Jet Ski hire in Lardos, Lindos Region, Rhodes - Rodos Water Sports Action. Rodos Water Sports Action in Lardos Beach, Lindos region, Rhodes [online]. Copyright © 2015 [cit. 20.11.2022].

Dostupné z: <https://www.watersports-rodos.com/activities/jet-ski/>

Kitesurfing prasonisi. kitesurfing prasonisi [online]. Dostupné z:

<http://kiteprasonisi.com/#home/home>

Nejlepší cestovní agentury 2022 | Recenze & Test | Arecenze.cz. Nezávislé recenze a srovnávací testy nejlepších produktů | Arecenze [online]. Copyright © Procontent s.r.o. [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.arecenze.cz/cestovni-agentury/>

Orion Hotel Faliraki. Hotels.com [online]. [cit. 2022-09-22]. Dostupné z:

<https://www.hotels.com/ho353837/?q-check-in=2023-08-05&q-check-out=2023-08-12&q-rooms=1&q-room-0-adults=2&q-room-0-children=0&modal=modal-exit-intent>

Rent a Car Rhodes | Car Hire Rhodes Airport | Monza[®]. Rent a Car Rhodes | Car Hire Rhodes Airport | Monza[®] [online]. Dostupné z: <https://www.rentcar-rhodes.gr/>

Rhodes: international air arrivals 2021 | Statista. Statista - The Statistics Portal for Market Data, Market Research and Market Studies [online]. Copyright © Statista 2022 [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/880879/rhodes-international-air-arrivals/>

Rhodes-aquarium – Άλλος ένας ιστότοπος WordPress. Rhodes Aquarium – BY HCMR [online].

Copyright © 2015 All rights reserved. Buy [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://rhodes-aquarium.hcmr.gr/en/>

Rhodos - pláže, výlety, památky, letoviska, historie, mapa, ubytování. Řecko a řecké ostrovy - kalimera-recko.cz [online]. Copyright © 2015 [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.kalimera-recko.cz/ostrov-rhodos/>

Rhodos - průvodce | Cestujlevne.com. Cestuj levně tam, kam tě srdce táhne – Cestujlevne.com [online]. Copyright © 2022 Cestujlevne.com s.r.o. [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.cestujlevne.com/pruvodce/recko/rhodos>

Rhodos – Wikipedie. [online]. [cit. 2022-10-01] Dostupné z:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Rhodos>

Rhodos. TripAdvisor [online]. [cit. 2022-09-10]. Dostupné z:

https://www.tripadvisor.com/Tourism-g189449-Rhodes_Dodecanese_South_Aegean-Vacations.html

The Global Destination Sustainability Index. The Global Destination Sustainability Movement [online]. Dostupné z: <https://www.gds.earth/index/>

The Ixian Grand & All Suites – Adults only. Hotels.com [online] [cit. 2022-09-21]. Dostupné z:

https://www.hotels.com/ho279029/?q-check-in=2023-03-27&q-check-out=2023-04-03&q-rooms=1&q-room-0-adults=1&q-room-0-children=0&sort-order=BEST_SELLER

Thomas Cook – Wikipedie. [online]. [cit. 2022-07-01] Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Thomas_Cook

Urbanová, Kristýna. Druhy a formy CR. 2017. Prezentace v PowerPointu.

Vienna – Rhodes. Aegeanair [online]. Dostupné z: https://e-ticket.aegeanair.com/A3Responsive/dyn/air/booking/?jsessionid=T_qVJSgKBiuj9ptS97rP-CH8Ej29EdSFNsQ-54g6!1668974283980#!/flight

Všechny barvy Sardinie - Adventura.cz - poznávací dovolená, turistika, dovolená na kole.
Vítejte - Adventura.cz - poznávací dovolená, turistika, dovolená na kole [online]. Copyright © [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <https://www.adventura.cz/zajezdy/11854-vsechny-barvy-sardinie/>

Výpočet spotřeby paliva — online kalkulačka. Vypočítej to — online kalkulačky, vzorce, výpočty [online]. Dostupné z: <https://www.vypocitejto.cz/energie/spotreba-paliva/>

Zip line, kayaking, archery & southern treasures - RhodEscape Outdoor Experiences Rhodes. Daily tours Rhodes Scuba Diving Horse Riding Bicycle Hiking | RhodEscape Outdoor Experiences [online]. Copyright © 2015 Rhode Escape [cit. 20.11.2022]. Dostupné z: <http://www.rhodescape.gr/event/zip-line-southern-island/>

Εισιτήρια - Farma of Rhodes. Farma of Rhodes Petting Zoo | Create Unique Memories [online]. Dostupné z: <https://farma-rhodes.com/eisitiria/>

Přílohy

Fotografie

Obrázek 1 - Hotel The Ixian Grand & All Suites - Adults Only*****; zdroj: Hotels.com, 2022

Obrázek 2 - Orion Hotel***; zdroj: Hotels.com, 2022

Obrázek 3 - Tsambika Beach; zdroj: Tripadvisor.com, 2022

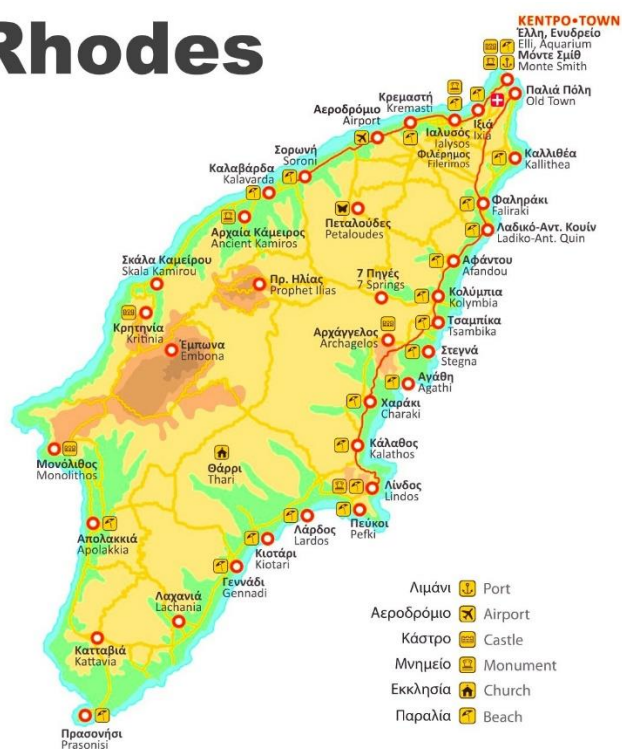

Obrázek 4 - Hlavní město ostrova; zdroj: Hotels.com, 2022

Obrázek 5 - Město Lindos; zdroj: Fischer.cz, 2022

Rhodes

Obrázek 6 - Mapa ostrova; zdroj: Planetacestovani.cz, 2022